

23

24

25

26

27

28

29

30

31

1703.

23. Strykius, Jo. Samuel: De obligatione antidotali.
24. Strykius, Samuel: De negotiis capitulatione Casus.
annullatis
- 25^{a, b} Strykius, Samuel: De jure protubundiastructionem
fortalitorum 2 Sumb.
26. Strykius, Samuel: De proceribus abbreviandis
per penam mendacii
27. Strykius, Samuel: De morte loco jurisjurandi
- 28^{a, b, c, d, e} Thomaeus, Christianus: Larva legis Aquiliae
detrahta actioni de damno dato receptae in foris
Germanicorum. 4 Sumb.
- 29^{a, b, c, d} Thomaeus, Christianus: De fidejussore indemnitate
Vn Schudloß - Bönigk.
- 29^e Thomaeus, Christianus: De fidejussore indemnitate
Vn Schudloß - Bönigk.
- 30^{a, b, c} Thomaeus, Christianus: De statum imperii potestate
Legislatoria contra jus commune.

31 ^{9. 10.} Thomae, Christianus: De Noricorum Causis et
meriti legitimam 2 Feubl.

32 ^{10. 11.} Thomae, Christianus: De jurisdictionis magistratum
i. differentia secundum mores Germanorum.

33 ^{11. 12.} Thomae, Christianus: De quasi emancipatione Ger-
manorum 3 Feubl.

34 ^{12. 13.} Thomae, Christianus: Non est actiois forensis
contra eandem personam ex simulatione 3 Feubl. 1703,
1714 & 1735.

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or letter.]

785. B
De 1703 256 9

DISSERTATIO
**JURE PROHIBENDI
EXSTRUCTIONEM
FORTALITIORVM.**

QUAM,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO
FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSIÆ, ELECTORATUS BRAN-
DENBURGICI ET RELIQUARUM PROVINCI-
ARUM HEREDE &c. &c.

SUB
PRÆSIDIO
DN. SAMUELIS STRYKII, Jcti.
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI REGIS BORUSSIÆ
CONSILIARII INTIMI, &c.

PATRONI SUI COLENDISSIMI,
IN ACADEMIA FRIDERICIANA
Eruditorum examini proponit & defendet
Ad diem 13 Nov. Anni M DCCIII.

AUTOR
FRIDERICUS CUPNER,
REGIOMONTANUS BORUSSUS.

HALÆ, Typis Orphanotrophii.

RISSE
JURE PROHIBEND

EXSTRUCIONEM

FORALITONEM

FRIDERICUS WILHELMUS

DR. SAUNDERS

IV. ACAD.

FRIDERICUS WILHELMUS

FRIDERICUS WILHELMUS

FRIDERICUS WILHELMUS

Eadem illa quoque jubet, ut commu-
nibus votis, quæ totius Orbis Europæi
utilitas, Tuorumque fides pro TE nuncu-
pat, mea jungam, ut TE generi huma-
no, cujus delictum, tutela & securitas
es, Tuarumque Gentium, provinciarum
Regni que salutem, diu incolumem, diuque
florentem conservet Summum Numen.
Eousque MAJESTAS DOMUS BRANDEN-
BURGICÆ progressa est, ut ad fastigium
ejus augendum nihil superfit, atque
secura Magnitudinis suæ nihil quicquam
juris sibi in eam tribuere possit vis hu-
mana. Eadem itaque illa fata, quæ,
TE expectarunt, ut in TE, quicquid di-
gnitatis & Magnitudinis mortalitas ca-
pere potest, implerent, mitia semper &
constantia apprecor, & non alius sit
finis MAGNITUDINIS ET FELICITATIS
BRAN-

BRANDENBURGICÆ, quam qui est in-
teritus totius Orbis universi ! Ita ex ani-
mo vovet,

SERENISSIME AC POTENTIS-
SIME DOMINE,
REG. VESTR. MAJEST.

devotissimus & subjectissimus
servus
FRIDERICUS CUPNER.

Nobilissimo Juveni

**FRIDERICO CUP-
NERO,**

DISPUTATIONIS HUIUS AUTORI,
SALUTEM PLURIMAM

dicit

PRÆSES.

Ta sane decebat filium
bonæ spei, non fallere
Parentum vota, nec Pa-
tronorum frustrari ex-
spectationem, sed o-
mni studio ad illam contendere me-
tam, quam boni Parentes liberis, hi
au-

**

au-

autem connato quodam stimulo sibi
ipsis præfigunt, scilicet ut Deo, ut pa-
triæ, ut proximo prodesse aliquando,
& ita veri Christiani bonique civis
munia ex asse implere valeant. Ho-
rum numero adscribendus es ex me-
rito, Nobilissime Cupnere, quippe
ex quo tempore Musas Regiæ no-
stræ Fridericianæ salutasti, nihil an-
tiquius Tibi fuit, quam pietate, mo-
destia ac industria bonis omnibus Te
reddere quam commendatissimum.
Nec vero poteras aliter, utpote a te-
neris probitati adsuetus, paterno-
que exemplo incitatus, insuper stu-
diorum Tuorum directione illi com-
missa, qui iisdem virtutibus probe
tinctus viam Tibi panderet ad virtu-
tum stadia eo felicius decurrenda.
Quo vero publicum in Alma Frideri-
ciana extaret testimonium, Te vesti-
giis

vita, moribus ac studiis præstes, qua-
lem hæctenus ; quo Ecclesiæ Rei-
publicæque salus Tuis studiis ali-
quando largiffime promoveatur.

Vale. Dabam è Museo Kal.

Nov. MDCCIII.

DISSERTATIONIS DE JURE PROHIBENDI
EXSTRUCTIONEM FORTALITIORUM.

INGRESSUS.

Oris est, ejusque quam frequenter usurpati, Dissertationibus Academicis præmittere præfationes, in quibus maximam partem de necessitate & utilitate materiæ, quam sibi tractandam sumere, verba faciunt, atque ita institutum scribendi Lectoribus commendare summa ope nituntur Autores. Non equidem negligenda vel postponenda opera eorum, qui id præ cæteris sibi negotii dari credunt, aliis ut placere possint, quoscunque componunt labores; neque culpandi illi, qui aptis proœmiis in aliorum gratiam se insinuare student; indulgendum namque, ut formam quisque ingenii in scribendo exhibeat; ii tamen, qui subinde necessitatem & utilitatem suarum materialium extollunt, næ illi parum verecunda Tractationis suæ ponunt principia, & eorum alii magis

A for-

forſan ex conſuetudine, quam neceſſitate ita præfari; alii vero defectu commodæ materiæ dicendi ad iſtiusmodi argumentum, quod fere in omnes poteſt transferri cauſas, recurrere videntur; idemque tam ſæpe factitârunt, tamque frequenter jam uſurpârunt, ut jure meritoque tandem modum ab iis poſcere queas; eo magis, dum, qui ita prooemiantur, aliorum judicio ſuos eximere labores, atque ita anticipando, quod ab aliis exſpectare debebant, ſibimetipſis exhibere videntur judicium. Iſtius moris, ut non adeo ſum amator, ita nec ejus imitator eſſe debui, ne propria me redarguat culpa, & ne, quod in aliis improbavi, ipſemet ſequi videar. Nilominus ne animos eorum, qui conſuetudini præfandi addicti adhærent, in ipſo limine offendam, vel cenſuram ipſorum, qui ſine præfationibus quamcunque Tractationem imperfectionis arguunt, primæ incurrant lineæ, pauca præfari conſtitui; neſcius an profeſſione inſtituti, vel occaſionis ſcribendi labor hicce meus excuſatior, gratior vel laudatior futurus ſit. Scilicet de materia haud diſſimili ante annos triginta, & quod excurrit, ſub eodem quo ego præſidio in Academia Viadrina, quædam meditatſus eſt Venerandus Parens meus, ejusque de Fortaliſſis habita diſſertatio, inter monumenta Academica, quæ celeberrimum Excellentiſſimi Dn. Præſidis nomen præ ſe ferunt Volumine I. relata extat. Advertebam ſtatim, cum animum ad ſcribendum

appel-

appellerem, quantum fortunæ isti, quâ ex ore tanti Viri, scientiam juris haurire licuit, accessurum esset, si sub ejus auspiciis publica eademque differendi mihi contingeret facultas, & felicitas, qua Parens meus ante tot lustra gavifus; judicabam præterea, non incongruum fore, si materiam haud dissimilem à Paterno illo themate eligerem, ratus illud exemplar mihi optimum, quod mihi conjunctissimum, eumque potissimum imitandum, cui natura me voluit esse simillimum. Annuit non tantum Vir Excellentissimus, quam potius consiliis suis Autor ad id faciendum fuit; adeoque utriusque voti compositus, non inter postremas felicitatis meæ juvenilis partes refero, sub præsidio tanti Viri in publicum prodire. Ex diffusissima Materia de Fortaliis unicum punctum de jure prohibendi elegi, idemque in præsentī exhibeo. In quo elaborando (quod ingenui est fateri) sublevarunt me multis curis & aliorum egregiorum Virorum labores, qui in hoc studio quicquam fecerunt, quosque venerari addecet, quorumque vestigia legere & implere potui. Collegi ea, quæ sparsim ab aliis inserta atque suis quæque locis dicta. Meum fuit, illa potissimum, quæ quisque commodè circa hanc materiam dixit, sedulo pensitare. Notissima interdum elegi, & cum electis certavi. Tota itaque Tractatio versabitur circa jus prohibendi Exstructionem Fortaliorum,

eâ Methodo, vt per plures controversias vagata, de singulis quid sentiam, aperiam, & in Decisione quælibet subsistat & finiatur Controversia.

Expositio Rubricæ Dissertationis,

§. I.

Ocus quidem hic postulare, ut Dissertationis Titulum & verba, quibus futura Tractatio exhibetur, enuclearem; eam enim necessitatem nobis imposuerunt Methodici, idque eorum Leges exigere videntur. Sed cum pleraque ita comparata, atque adeo nota sint, ut ipsorum intellectus facilis, neque metuendum, dubiam æquivocationem Lectores in sensus alienos & aversos deducturam esse, ita ab eorum æquanimitate & indulgentia veniam impetraturum confido, si prætermisissis superfluis & inanibus scrupulis, hoc labore in præsentiarum abstinuero. Vocabulum Juris esse valde ambiguum, variasque recipere significationes diffiteri non possum; at enim vero earum quædam ita comparatæ, tamque alienæ à præsentî Tractatione sunt, ut non nisi valde jejunos de illis cogitare possit; in aliis vero recensendis quamplurimi Autores ante me fuerunt occupati, quorum opera me huic labori facit superfedere, vid. Hahn. ad Wesen. b. *Tit. de Justitia & Jure n. 14.* Molin. de *J. & J. 1. disp. 2.* Lesius de *J. & J. L. 2. c. 2. dub. 2.* Immo vix erunt tot significationes vocabuli Juris, quam Autores, qui ejus explicationem jam ante me sæpissime susceperunt juxta ac felicissime exhibuerunt. Sufficiat itaque dixisse vel potius repetiisse ex Grotio *lib. 1. de Jure belli & pacis cap. 1. §. 4.* jus esse qualitatem moralem ad aliquid habendum vel agendum; quorum sensum si in com-

pen-

pendio verbis aliis, non tam ad Philosophiam, quam communem usum aptatis exponimus, res eò redit, quod Principibus, Imperantibus & Statibus iusta aliqua facultas asseritur, vi cujus varias ob causas prohibere possunt, ne alii, qui æquè admittendi ad hoc jus videbantur, vel quibus conditio Status obstat, munimenta extruant. Reliquorum verborum Significationes nemini obscura esse possunt; Quid enim sit prohibere, quid sit extruere Lexicographi abundè suppeditant, taliaque nemo ignorare præsumitur, nisi qui admodum expers est Latinarum literarum. Vocabulum Fortalitii tandem, quod attinet, usus communis id & civitate donavit & factis notum reddidit; sufficiat interim meminisse, quod in præsentî Tractatione pro omni genere munitionis, qua recedit ab illo custodiendi modo, quem privati communiter omnes & quisque bonus Paterfamilias adhibere solet, quique propius ad illas bellicas artes, speciem novarum rerum molendarum habentes accedit, acceptum velimus.

§. II.

Prius vero, quam ad Tractationem præsentis materiæ descendamus, & inquiremus, quisnam & ex quibus causis unus præ cæteris jure prohibendi gaudeat, paucis attingere attinet, cuiam regulariter jus extruendi fortalitia competat. Scilicet ex genere permissorum est, & ad illud omnes Principes Statusque Imperii summâ potestate & Superioritate territoriali gaudentes admittendos esse, ad minimum nostro tempore apud plerosq; indubium & in confesso est. Tametsi enim, quotiescunque rem paulo altius ab origine repetere & ad priora tempora respicere volumus, deprehendamus non omni tempore jura Statuum æqualia fuisse, sed varietatem Imperii varietatem jurium

Quibusnam
competat jus
extruendi for-
talitiâ.

imperantium secum duxisse, nostro tamen ævo, postquam Superioritas firmas ubique egit radices, jura illa quæ olim controversa & dubia reddebantur, quietè hodie possessõribus suis relinquuntur. Maxima cum voluptate me huic labori manciparem, & ex ordine priorum seculorum repererem, quomodo jura Statuum initia & incrementa ceperint, quasque varietates semper sustinuerint; sed veterum illorum reputatio longiùs me latura esset, & vereor ne alii laborem istum supervacaneum & à scopo alienum judicaturi, adeoque ejus operosæ investigationis parum gratiæ habituri sint. Haud equidem ignoro ex illo quoque tempore, quo Statuum jura magis emergere magisque lucere coeperunt, non defuisse, qui eadem subinde impugnare, opprimere, obfuscare, nedum suis scriptis extinguere gestierunt. Verum & pristina, & nostra ætas tulit Viros cordatos rerumque probè intelligentes, qui fortiter se hisce opposuerunt; & adversarii illi Superioritatis territorialis experiendò didicerunt, non solum quam id præstare difficile fuerit, imo fieri non potuerit, sed eo ferè res devenit, vt Veritas illa: Tantum posse Principes & Status in suis Territoriis, quantum Imperator in Imperio, abierit in commune proverbium. Quod ita appellare non veritus fui; commune enim facillè dixeris, quod in vulgi ore factatur, sive quod vulgatum & tritum est, teste Reinkingio *de Regim. Secul. & Eccl. lib. 1. Clas. 5. c. 6. n. 4.* Quam vetustum enim illud sit (qui enim ejus natales inquirunt, ad tempora Bartoli & Baldi, imo antiquiora id referunt, vid. Dn. Hertius *lib. 2. de Proverbiis Juris Prover. 3. §. 2.*) frequens tamen Scriptorum Juris publici usus non passus, vt dictum hoc situ obductum sit, vel ferruginem contraxerit; quippe asserente Waremundo ab Ehrenb. de *Subf. regn. c. 15. n. 15.* nullus hodie libellus à Jcto vel Politico conscriptus in

in publicum prodit, qui non vulgatam hanc paroemiam contineat; & innumera eorum fere nomina videre licet apud Autores, qui sine Autoribus loqui erubescunt, Mylerum ab Ehrenbach *de Princip. & Statib. Imperii Part. 1. c. 14. §. 8. & seqq.* Klockium *de Contribut. c. 4. n. 144. & seqq.* it. Reinking. *loco sup. citato.* Quinimo non in hac solum assertio- ne substituerunt, sed aliqui eorum eò progressi, ut, comparatis inter se Juribus Imperatoris & Statuum, asserere non dubitârint: plus posse Status in suis Territoriis, quam Imperatorem in Imperio. *Visi sunt, inquit Furstener. de Suprem. c. 13. pag. 59, sibi boni Viri rem magnam pro Principibus dixisse, cum manifestum tamen sit, multo majorem esse Principum potestatem in sua terra, quam Imperatoris in Imperio; quod suum assertum & exemplis & rationibus prolixissime exsequi solent, quibus ego referendis & defendendis hac vice abstineo, edoctus à judiciosissimo Viro Dn. Thomasio in Dissert. de injusta oppositione jurium Superiorit. Territor. & Reserv. Imperat. §. 26. ejusmodi locutiones comparativas, quæ non ad æqualitatem & amorem, sed ad ostendendam inæqualitatem & disfidium promovendum adhibentur, periculi & invidiæ plenas, adeoque vitandas esse.*

§. III.

Forfan ergo non amplius metuendi illi, qui cum Stamlero totum Imperium, omniaque Regalia, in quorum censum rectè retuleris jus Fortalitorum, apud solum Imperatorem residere, & in ejus marsupio esse, dicere soliti sunt. Ausim namque affirmare, illa hodie à Statibus quoque possideri; & nisi me omnia fallunt, talia quoque in ipsorum sunt Statuum marsupiiis; Utrum vero ex liberali Imperatoris beneficentia hæc cimelia

Stamleri sententia.

melia acquisita teneant, an vero Imperatores ita tenaces fuerint, ut sensim sensimque unum vel alterum quandoque excutiendum fuerit, inquirendum esset? Vtrumque tamen sua verisimilitudine mihi non destitui videtur. Hodie Statibus de Superioritate sibi competente satis prospexit, postquam non tam in publico pacis Instrumento; vide famosissimum *art. 8. §. 2. Instrum. Pac. Osnab.* quam aliis pactis, vid. *Capitul. Leopoldi & Josephi*, quæ Imperatorem inter & Status intercedere solent, ea, quæ in talibus negotiis adhiberi solet, sanctitate promissum sit, quod iura ipsis debita (inter quæ utroque in loco jus muniendi relatum videre licet) sarta atque intacta esse debeat. Id certum est, jus hoc postquam semel acquisitum, merito maxima quoque cura custodiri atque conservari à Principibus, utpote quo ad salutem & tranquillitatem Reipublicæ, ad defendendas provincias, hostes avertendos, omnemque securitatem præstandam nihil commodius, nihilque magis necessarium est.

§. IV.

Dn. Fritschii
dubitatio.

Adeoque non possum assequi, qua mente Dn. Fritschius in *Tractat. de Fortalitiis* postquam Statibus id asseruerat *cap. 4. num. 39.* epiphonematis quasi loco hanc quæstionem annectere voluerit: an jus muniendi Statibus competens, Germaniæ quoque expediat? quam tanquam odiosam aliis decidendam relinquit. Etenim si generaliter quæ de utilitate fortalitorum disseruntur huc trahere & applicare velit, nescio an multorum consensum consecuturus sit. Ea namque argumenta, quibus fortalitorum utilitatem destruere solent, magnam temporum simplicitatem vel superstitionem arguunt, & jamdudum irrisâ illa vetustate, nostrorum temporum opinioem antiquis illis ingeniis anteponimus. Suo tempore jam de hac quæstione sollicitus fuit Aristoteles, & illos,

los, qui civitates muris circumdari vetant, prisce, hoc est, stulte nimis, ut interpretatur Zieglerus *de Jur. Majest. lib. 2. c. 35. in fine*, sentire judicavit *lib. 7. Polit. cap. 11. §. 5.* Quinimo nec omnibus priscis una semper super hoc mens fuit, idque vel eo constare potest, quod maxima cum sollicitudine olim artem muniendi didicerint & calluerint. Quippe tantopere in hoc studiorum genere & artificio excelluerunt, ut hodierna industria ipsos vix ac ne vix quidem assequi possit. Unicum ejus rei dabo exemplum, quod relatum legi apud Diodorum Siculum *Biblioth. Histor. lib. 4. c. 13.* scil. Dædalum tanto artificio unam partem civitatis Agrigenti muniisse, ut tres vel quatuor viri ejus defensionem sustinere, hostemque commode arcere potuerint. Quod qua arte, quove modo, factum, vel fieri potuerit, iis judicandum relinquo, quibus talia scrutari commodum est, & qui artis muniendi peritiores sunt. Mihi sufficit exemplum munitionis allegasse, quod omnes admiraturos, paucos imitatos esse, credo. Superstitio vero illa Paganorum, qua cuilibet provinciæ & civitati peculiarem attribuebant Deum & Genium, cui curam & defensionem committebant, qui exitium ab urbis relictis, templis, moenibusque arceret, non tam jucunda, quam ridicula erat. Romani obsidentes aliquem locum munitum, ne cum Superis decertare, vel Deos oppugnare viderentur, ad putativos genios illos tutelares vota sua dirigebant, & honestissimis verbis secessum svadebant, cum sponcione melioris cultus, si vellent ad ipsos accedere. Et quod sine jucunditate legi non potest, si forte ignorarent, cujus generis vel sexus, mitrata an pileatus esset tutelaris, qui præsideret, in ancipiti illa dubitatione ad utrumque genus virile & foemineum preces vertebant.

B

for-

Veteres optime calluerunt artem muniendi.

Genites cuilibet Provinciæ Deum Tutelarem dabant.

Pontificii Sanctis suis defensiones Provinciarum & urbium concedunt.

formula sequenti: *Si Deus, si Dea es, cui Populus civitas, e.g. Carthaginensis est in tutela, teque maxime ille, qui urbis hujus populique tutelam recepisti, precor venerorque, veniam a vobis peto, ut vos populum civitatemque deseratis, loca templa sacra urbemque eorum relinquatis, absque his abeatis, eique populo civitatisque metum, formidinem, oblivionem injiciatis, proditiique Romam ad me meosque veniatis, nostraque vobis loca templa sacra urbs acceptior probatior sit, mihi populoque Romano militibusque prepositi sitis, ut sciamus intelligamusque. Si ita feceritis, voveo vobis templa ludosque facturum.* vid. Macrob. *Saturnal. lib. 3. cap. 9.* Transierunt ista tempora, quibus superstitio pro virtute erat; nisi forte reliquias adhuc apud Pontificios, qui Sanctis suis curam hanc quandoque imponunt, existere dixeris. Hi enim interdum Sanctorum Sanctarumque cohorti salutem suarum urbium acceptam ferunt, & notum est, quod Sancta Cunigunda civitati Bambergensi tantum tutelæ & defensionis exhibuisse, credatur filo rubro serico, quantum ne fortissimæ munitiones & instructissimus exercitus præstare solent. Nescio tamen, an omnes æqualem fiduciam in hisce Sanctis collocent; hodie namque non tam geniis & angelis, quam angulis bene firmatis confidunt, & omnem fere elementorum ordinem, ignem, terram, aquam in societatem assumere solent, ut eo melius securitati salutique regionum prospiciant. Certum est, Principes summos satis edoctos de fortaliorum utilitate probe intelligere, non aliud ad totius provinciæ salutem illustrius & fructuosius, quam loca habere munita, quæ amicis præsidio & tutelæ sunt, periclitantibus asylum & refugium præstant, inimicis vero & invidis metum terroremque incutere possunt. Non ergo capio, cur Germania hoc favore defraudanda

danda sit, & quam ob causam utile non esse possit, ut Statibus hoc jus, quod ipsis debitum esse ab ipso Fritschio assertum est (cum ratione enim eos insanire dicit, qui de eo dubitant *cap. 3. n. 1. Dissert. de Fortal.*) permittatur. Germania exposita variorum invasionibus bene opus habet, ut plurimi de ejus salute sint solliciti. Universis solet esse bene, quando singulis bene est. Hoc jus muniendi ad dignitatem Principum pertinet, & si ab ipsis exercetur, in utilitatem patriæ cedit; non invidendum itaque quod Status in societatem defensionis Patriæ admitti, neque id Germaniæ sine omni fructu esse facile dicendum est.

§. V.

Sed satis & fere jam nimium insertum hic est de utilitate fortalitorum, qui potius id agere debui, ut ostenderem, quibus jus exstruendi competat. Quod dum ex natura Superioritatis territorialis, ex Instrumento pacis, ex Capitulatione, Principibus Statibusque Imperii assertum sit, necesse erit, ut illis, qui hoc jure arcantur, aliquid de ordinaria sua facultate detractum, & aliis, qui jure prohibendi gaudent, aliquid accesserit. Quæ quidem ad certa capita & puncta redigi possent, sed præstat hæc omittere, quam ejusmodi angustioribus limitibus liberiores Tractationem includere.

Transitio ad
ulterio-
rem
Tractationem.

§. VI.

Auspiciabimur ab ipso capite Imperii Imperatore, investigaturi, an quid juris singularis in ipso sit, quod præsentis Tractationi commode inservire possit;

De Jure prohibendi Imperatoris contra Status.

fit; Quæstionis itaque est, an Imperator Statibus Imperii in suis territoriis munitiones erigentibus id interdicere possit? Diverſæ hic sunt opiniones, & quod jam plurimi ante me observarunt, prout quisque partibus Imperatoriis addictus, vel Statibus adhæret, ita hac in quæstione alter affirmat, alter negat; Præeuntem affectum facilis sequitur calamus: Atque ita introducitur sententiarum diversitas, quæque opiniones initio singulæ sunt, tales mox esse desinunt, postquam amore & studio partium, alii aliis sese adjungunt gregatim. Magnus numerus est Autorum, qui pro partibus Cæsaris stant, autumantes, Cæsareo consensu opus esse Statibus munimenta exstructuris in suis ditionibus, quorum aliquos vide apud Schwederum *Jure Publ. Part. Special. Sect. 1. cap. 29. §. 3.* Non minor vero est numerus eorum, qui id negant, sed Principibus & Statibus liberam facultatem sua territoria muniendi asserunt. Adversarios hic excutere, operæ pretium erit. Equidem, qui dicebant hoc muniendi jus, & alia ejus generis, ad Reservata Imperatoris pertinere, & ipsa hæc Regalia esse quasi Sanctum Sanctorum, in quod nemo intronmittitur, vid. Reinking. *de Regim. Sec. & Ecclesiast. lib. 1. Class. 4. cap. 19. n. 126.* in ipsis hæerere humidum radicale, & facultates vitales ipsius Principatus animæ, ipsa esse vehiculum Regiæ Dignitatis, quæ nemini nec petere nec concedi fas sit, nisi Princeps homicida propriæ dignitatis fieri vellet, id. *lib. 1. Cl. 5. c. 6. n. 96. & 97.* ab illis olim ægerrime aliquid obtinendum fuit. At enim, postquam tot egregii Viri hæc vulgaria dudum labefactarint, non sine suspicione, quasi quid eorum studiis æmulum afferre velim, hæc iterum aggredi licet. Argumenta tamen illa, quibus jura Statuum dubia reddere voluerunt, dum illa in usum suum con-

convertere possunt alii, illi scilicet, qui eodem cum antiquis feruntur spiritu, non penitus negligenda, sed paulo examinanda sunt.

§. VII.

Ex testimonio Limnæi *de Jure Publ. lib. 4. cap. 8. n. 226.* sunt quidam, qui hoc utuntur argumento dicendo:

Argumentum
pro Imperatore.

Quia Statibus denegatum est jus civitatis, eam ob causam multo magis inhibitum esse jus muniendi, utpote quod majori adhuc præjudicio Imperatori sit. Respondebatur olim ad hoc argumentum, committi petitionem principii, & dubium per æque dubium probari. Talibus vero non amplius indigemus ambagibus, cum nullus locus dubitationi relictus sit, postquam tot egregii Viri jus dandæ civitatis Statibus jam non solum asseruerint, vid. Excell. Dn. Thomasius *de Jure danda Civit. & Schwed. Jus publ. Part. Special. Sect. 1. cap. 18. n. 4.* sed & exemplis ita confirmarint, quibus Indies convincimur, ut denuo de illo quærere, esset media in luce cœcutire, & dubitare sine ratione de jure, cui nemo contradicere audeat. Recte itaque argumentum invertitur contra illos veteranos: Status habent jura civitatis, ergo etiam jus muniendi. Quod ita intellectum velim, non quasi jus dandæ civitatis aliquid conferret ad jus erigendi munita, illa enim consequentia vacillaret; sed quod hæc jura hodie in una, eademque persona concurrant, ita ut qui unum habet, altero quoque gaudeat; & ambo licet inter se distincta & diversa sint, ex eodem tamen fundamento, nempe jure Superioritatis territorialis fluant.

B 3

Porro

§. VIII.

Stamleri ar-
gumentum.

Porro Stamlerus utut in hoc puncto dubius hæreat, magis pronus & proclivior tamen esse videtur in illorum sententiam, qui Imperatorium consensum a Statibus exigendum arbitrantur, *vid. §. 64. de Reserv.* Maxime ad id permoveri videtur, quod Imperator suam autoritatem in Status, citra suum consensum exstruentes, exercuisse, ipsisque sæpissime destructionem munimentorum imperasse legitur. Refertæ sunt passim historiæ illis exemplis, ex quorum ingenti numero aliqua dabimus. Sic Mulheimium ad ripam Rheni situm anno 1417. matura habita deliberatione in Concilio Constantensi cum Principibus, Comitibus & Nobilibus fidelibus Imperii ad decretum Imperatoris Sigismundi destructum est, *vid. Goldast. Tom. un. ad d. A.* Idem secunda vice expertum est Mulheimium, cum Guilielmus Juliacensis munitionem denuo moliretur, cuius facti meminit Dn. Fritsch. *in Dissert. de jure Fortalit. c. 4. n. 14.* quo loco ex Anton. Coler. *de Imper. Germ. Sect. 26.* Rescriptum Cæsareum refert. Trahunt insuper huc argumentum ex Recessu Imperii de anno 1557. ubi destructio Grimmensteinii decernitur, adjecta clausula, daß nun fürbaß hın keine Vestung daselbst angefangen / gebauet oder aufgerichtet werden soll. Respondent Autores passim ad hæc & similia exempla, quæque habent Limnæus *de J. P. l. 8. c. 4. n. 243.* & Fritschius *d. l.* eo collimare videntur, quod propter varias circumstantias, hæ prohibitiones fieri potuerint, quodque ea, quæ specialibus in casibus facta, regulæ loco haberi nequeant. Colligendum potius inde, liberam Statibus muniendi competere facultatem, quia ejusmodi speciali interdicto opus non fuisset, si generaliter hoc ipsis prohibitum. Iisdem itaque exemplis diversi in con-

contrariis causis utuntur Aurores, ut non immerito dixeris cum Poëta:

*Quid juvat exemplum, litem quod lite
resolvit?*

Penitior inspectio & consideratio horum exemplorum hanc responfionem forsan adjuvare potest, quam ob causam eam, usque dum afferam, quid de exemplis istis sentiendum existimem, hic inferendam duxi; illud unicum addens, prohibitionem ex consensu & deliberatione Statuum factam, longe diuersam esse ab illa, quæ a solo Imperatore proficiscitur.

§. IX.

Urgetur & hoc argumentum, quod cum priori magnam affinitatem habet, scilicet quotiescunque Status quid novorum fortalitorum exstruere voluerint, semper prius Imperatoris consensum requisiverint, qui id speciali indulgentia & privilegio petentibus concesserit. Tale privilegium impetravit Francofurtum ab Imperatore Ludovico, Spira a Sigismundo, vid. Lehman. *Chron. Spirens. lib. 7. c. 57.* Fritschium & Limnæum *dd. ll.* & qui majores adhuc suppetias fert, Dn. Hertium *Dissert. de Superior. territ. §. 19.* Regeruntur ad hæc ab Autoribus multa, quæ cum legi possint apud illos, quorum mentionem feci, operæ pretium non futurum est, si illa vel summo tetigitur digito. Fatendum est, exempla, tam quæ apud Limnæum quam Hertium extant, ita comparata esse, ut veritas ipsorum in dubium vocari nequeat, cum fide optimorum Historicorum nitantur; minus tamen recte ista ad-

Aliud argumentum ejusdem Stamleri pro Imperatore.

Responſio ad
argumenta &
exempla Stam-
leri.

adhiberi hodie in definiendis Principum Statuumque ju-
ribus credo. Equidem illi, qui talibus ex longinquo exem-
plis instructi incedunt, illisque aliquid obtinere student,
illi maximam, eamque intolerabilem μεταβασις εις άλλο secu-
lum committere videntur. Quod ita acceptum velim, non
quasi ista studia antiquitatis vilipendenda existimem; be-
ne gnarus, qui illis destituuntur, in hoc studiorum gene-
re altero quasi lumine carere; & nunquam satis commen-
dari potest opera eorum, qui indies magna cum cura,
quæ ad adjuvandam & ornandam scientiam juris publici
pertinent, ex antiquis monumentis eruunt; Illi tamen,
qui omnem oculorum aciem ad pristina secula dirigunt,
& ex factis priorum seculorum regulam perpetuam, eam-
que nostro tempore valituram facere contendunt, iidem
ipsi altero oculo quoque carere videntur, & aliter fieri
nequit, quam ut semper post tergum respicientes, in re-
bus, quæ quasi ante pedes sunt, quandoque cæcutiant. Na-
tura humana quotidie novas producere studet formas, ut
in *pref. ff. tanta §. 18.* dicitur; Et quis non advertit Statum
hodiernum longe diversum esse ab illis seculis, ex quibus
illa exempla mutuantur? Transeo antiqua, quæ pasſim
indigitari solent, & si propiora tantum tangere vellem, ne-
mini obscurum vel dubium videbitur, alium Statum fuisse
Procerum Germaniæ ante pacem Westphalicam, quam
post illam. Adeoque non mirum est, quod pro tempo-
rum diversitate, pristinis illis seculis, hæc muniendi jura,
impetraverint Principes. Nam illa ætate, qua Superioritas
territorialis adhuc in herba latebat, si quæ ex illis
juribus, quæ tum Reservata Imperatoria vocabantur,
impetrare volebant, omnino consensu Imperatoris opus
fuit. Ad illa tempora referendum, quod jus metallifodi-
narum

narum sine concessione gratiosa Imperatoris non permittebatur, de quo vid. *Constit. Henrici 6ti de anno 1179.* apud Goldast. *Tom. 3. Constit. Imper. pag. 362.* vid. Differt. Dn. Præfidis *de Jure Principis subterraneo cap. 2. n. 12.* Ad illa ipsa secula pertinet, quod Majores Electorum Brandenburgicorum molendinum in suis fluminibus ædificaturi, consensum Imperatorum sollicitarunt; eo ipso tempore factum, quod jurisdictio criminalis Municipiis eorundem Electorum ab Imperatore privilegio concedenda fuit, vid. Differt. Excell. Dn. Thomassii *de Injusta opposit. jurium Maj. & Reserv. §. 19.* Quas Privilegiorum concessiones hodie insuper habent, si quid istorum jurium exercere placet. Statibus, postquam tractu temporis quædam horum jurium larga Imperatoris manu Principibus concessa, ut de illis amplius nullus dubitandi locus relictus sit, & rerum facies dudum longe aliter se habeat, Statusque nostrorum temporum, sit o quantum mutatus ab illis!

§. X.

Quod si vero ejusmodi privilegia etiam sequioribus seculis adhuc impetrata deprehendes, nihil id morari credo. Nescio enim, an hæc mea conjectura aliis æque probabilis videri possit, quod successu temporis, quo Superioritas paulatim sese erigere & caput extollere coepit, eandem consuetudinem, consensum Imperatorum impetrandi, aliquamdiu retinuerint Status. Namque æquo facile animo ferre poterant, si in juribus illis impetrandis vel concessis, privilegii mentio fieret. Eo enim tempore, id perinde habuisse mihi videntur, modo jure desiderato gaudere vel frui possent. Neque ex ratione temporis tum consul-

Continuatio
prioris respon-
sionis.

C

tum

tum erat, de concessionum formulis morose disputare, cum impetrantes insuper habebant, an jure sibi debito, an privilegii nomine exercerent, quæcunque volebant jura. Quæ omnia tamen hodie cautius tractanda, istaque Privilegia superflua vel nihil necessaria sunt illis, qui hæc omnia vi Superioritatis territorialis plene possident. Quocirca recte inter privilegia Domus Bavaricæ olim ab Ottone Tertio concessa retuleris, quod omnia oppida & loca quævis munire potuerint istius domus Principes. vid. *Dn. Ludovig: German: Princeps lib. 3. cap. 4. §. 3.* Tale vero dudum esse definit, nec amplius Privilegium, nec jus singulare dixeris, quod omnes possident Principes. Et ad id, extantibus recentioribus constitutionibus, hodie provocare, & ejusmodi argumentum ex longinquo petatum accerere velle, non tam operosum quam supervacaneum esset, in probando aliquo jure, de quo nemo dubitat.

§. XI.

Concluditur
Imperatori non
non esse jus
prohibendi.

Remotis itaque argumentis, quæ apud illos, quorum mentibus prisca illa adhuc inhærent, dubiam quodammodo reddere possent hanc, quam jam jam allaturus sum, Conclusionem, opinor Consensu Imperatorio non opus esse Statibus, nec Imperatori jus esse prohibendi, quando in suis ditionibus nova munimenta erigere volunt. Concessa enim Superioritate territoriali, concessio jure belli, cujus annexum est jus Fortalitorium, extante Imperatoris expressa resignatione, quod Principibus sua jura intacta sine controversia relinquere velit, vid. *Recessum Imper. Aug. de ann. 1548. §. Wiewohl auch in der Regierungshandlung. it. Reccessum de anno 1582. §. Wir wollen darneben. §. Doch denen Churfürsten und Ständen an Ihrer herz*

gebrachten Ober und Gerechtigkeiten dadurch nichts be-
 nommen / it varias in Capitulationibus Caesareis promissas
 securitates, Churfürsten/ Fürsten/ Graffen/ Herren und
 Ständen/bey Ihren Hoheiten/Würden/Rechten und Gerechtigkeiten/
 Macht und Gewalt/ iedem nach seinem Stand bleiben lassen /
 ohne unsere und männiglich des Eintrag und Hinderung;
 secure conclusioni infisto, quod Imperator nullum jus prohibendi
 habeat; His enim fundamentis innixus, nemini offendiculo
 praesens erit definitio; & utut diversa sit ab illa
 priscorum opinione & exemplis, non tamen merebitur
 reprehensionem illam, quam generatim Grotius intendit
 Scriptoribus modernis *lib. 1. de Jure Belli & Pacis cap. 3. §. 6.*
 quod nostro seculo magis quisque ex usu rerum
 praesentium, quam ex vetero argumenta persequatur.
 Non enim tangit illos, qui Legibus, Constitutionibus
 Imperii, quicquid dicunt & asserunt, corroborant,
 quod in praesenti puncto fecisse, quodammodo
 persuasus sum. Antequam vero finiam, & a
 praesenti materia discedam, referre juvat, quam
 cautè hic sese gerat Celeberrimus Dn. Hertius: *Nos, inquit, nihil
 temere definimus, si tamen consilio locus est, scaderemus ut
 munimenta in sinibus maxime exstructuri, Caesaris
 consensu opportune se muniant; ne pacti vel consuetudinis
 violatae aut emulatus convicti cum pudore & damno
 exadificata demoliri cogantur, vid. Dissert. de Superioritate
 Territoriali §. 19.*

§. XII.

Jam si vertatur quaestio, & si de Statuum jure solliciti
 sumus, quid apud illos resideat, num jure prohiben-

Statu gaudent
 jure prohibendi
 contra Imperatorem.

di gaudeant, si Imperator sibi in animum ducat, nova munimenta in ipsorum territoriis exstruendi? Decisio quoque est invertenda, & quod in prioribus §§. ratione Imperatoris negavimus, id hic affirmandum. Fluit hoc ex Superioritate territoriali, quæ cum variis LL. publicarum functionibus, ut modo retuli, Statibus asserta, summa merito cura custodiuntur, jura inde promanantia, neminique locus dandus, illorum quædam in Statuum præjudicium usurpandi. Illi sane, qui de Reservatis Imperatoriis ubique verba facere consueverunt, hæc sua Reservata & hic juribus Statuum immiscere & quandoque dicere solent: Statibus quidem competere jus muniendi, Imperatorem tamen solum unum & eximium esse, in quo quid præcipuum ac singulare valeat. Imperatorem tanquam Dominum Supremum sibi reservasse plenitudinem potestatis, pro arbitrio in terris Statuum disponendi, Imperatoris territorium ubique esse, eumque, si quid in Statuum terris agat, id in suo agere habendum esse; Ad solis lucem disparere stellas, cessare jura Statuum præsentis Imperatore, præsentis Leone quiescere cætera animalia: Quæ & similia tamen, non tantum inter formulas loquendi suspectas, sed abrogatas, ad quas amplius nec agitur nec judicatur, recte retuleris.

§. XIII.

Ulterior probatio

Etenim arbitrium illud Imperatoris valde restrictum est in Statuum terris, quas ipsi suo nomine soli administrant, neque in societatem jurium competentium quemquam admittunt. Regulariter nullum jus Imperatori remansit in conditionibus Statuum, quod in ipsorum præjudicium exercere possit, inquit Illustriss. Dn. Baro a Friesen *in Dissert.*
de

de Jure Princip. extra territ. cap. 1. n. 41. p. 13. Et fatis superque de hac materia cautum viderur Statibus. Præter varias enim antiquas Sanctiones, quibus cavetur, ne alter alterius territorium violet; præterquam quod jam olim in Comitatu Norimberg. Adolphus 1295. statuit: Nulli licitum esse, munitionem in alterius Comitatu erigere, nisi petita ejus licentia vid. *Constit.* a Frehero edit. cum *Comm. & Goldast. Tom. un. Constit. ad d. A.* & præter antiquiores illos *Recessus de anno 1548. §. Wiewohl auch in der Regierung/ Reccess. de anno 1582,* quos præeunte Excell. Dn. Thomasio in *Dissert. de injusta Opposit. Reserv. & Jur. Superior. terr. §. 15.* superius allegavi, in ipso Instrumento Pacis Westphalicæ constitutum, quod quotiescunque nova munimenta intra Statuum ditiones exstruenda, vel vetera novis firmanda præsidii, id fieri non aliter debeat, nisi de Comitatu liberoque omnium Statuum suffragio & consensu, vid. *artic. 8. §. 2.* Quam cautionem in omnibus Capitulationibus sibi ac Statibus repeti curare solent Electores. Quinimo, ut ex illis mox constabit, ingruente bellica necessitate, quæ alioquin magnum patrociniū & favorem largiri solet, ne tum quidem Imperatori integrum esse, munimenta in terris Statuum erigendi, expressis verbis cautum legimus in *articulo 13.* utriusque Capitulationis, & Invictissimi Leopoldi & Serenissimi Regis Josephi verbis sequentibus: *Wo Wir von des Reichs wegen/ oder das Heilige Reich angegriffen/ oder bekrieget würden/ alsdann mögen Wir uns aller Hülf gebrauchen/ iedoch sollen und wollen Wir weder in wehrendem solchem Kriege/ noch auch sonst in der Churfürsten/ Fürsten und Stände Landen und Gebiete keine Vestungen von neuen anlegen oder bauen/ noch auch zerfallene wieder*

der aufrichten &c. Quæ quidem sufficere videntur ad ostendendum, quod Jus prohibendi recte competat Statibus contra Imperatorem; Satis enim perspicua est illa argumentatio, cujus consensu opus est ad aliquid faciendum, ille jus habet contradicendi & prohibendi, si id neglecto suo consensu suscipiam.

§. XIV.

Nemo in alterius territorio quid extruere potest.

Superiores hi paragraphi docuerunt, quid Principibus in suis territoriis competat, quod territoria ipsorum ab aliis ita separata & distincta sint, ut nemo sibi in illis quid vindicare possit. Veritas istarum conclusionum ita comparata est, ut Regulam inde conficere possimus, & dicere: Principes regulariter omnes gaudentes juribus Superioritatis territorialis, gaudere jure prohibendi, si in ipsorum terris quis vicinorum fortalitium extruere velit. Fluit hoc sua sponte ex supremo Dominio, quod in ditionibus suis cuique Principum competit, quodque non patitur, ut aliquis in ejus exercitii societatem sese ingerat. Quantacunque enim Principis vel maximi potestas sit, suos tamen agnoscit terminos, quam absoluta sit ejus Majestas, illa tamen quoque suis est circumscripta limitibus; & quousque fines ditionis sese extendunt, eousque se porrigit omnis potestas.

§. XV.

Furstenerii Regalia trans-euntia notantur.

Notari adeoque meretur Cæsarinus Furstenerius in *Tract. de Suprematu cap. 20. ab initio*: ubi jus erigendi munimenta ad

ad Regalia transeuntia refert. Tametsi enim illa distinctio Regaliorum in immanentia & transeuntia, si eorum exercitium respicias, quodammodo tolerari possit; nescio tamen, an omnia a Furstenerio dicto loco cumulata exempla satis exquisite & conuenienter cum definitione Regalium transeuntium collecta & apposita sint. Sunt ipsi Regalia transeuntia jura, quæ in alios atque extra territorium sese porrigunt. Talia vero esse jus belli & pacis, jus foederum, utpote, quæ regulariter extra territorium cum aliis Principibus summis geruntur, extra omne dubium est; An vero ejusdem cum hisce sint naturæ reliqua, quæ sequuntur, jus munimenti struendi, armamentarium erigendi, jus repressaliorum, merito ambigas. Certo enim persuasus sum, hæc & similia in alienis ditionibus, non nisi cum offensione Dominorum territorii suscipi & exerceri posse, quamdiu non bonam ipsorum veniam impetrauimus, vel aliis pactis licentiam tale quid faciendi nobis acquisiuerimus. Intellexit hæc omnia quam optime ipse Furstenerius, adeoque nescio, quomodo consistere possint, quæ *cap. 12. pag. 52.* habet, ubi dicit: Semel admisso, quod quis pro lubitu copias in alienas terras introducere, urbes præfidiis insidere, castella fruere possit, perire Regionum illarum, quæ id pati coguntur, Suprematum. Quam ob causam in exemplo Repressaliorum observavit Dn. Præses *in Dissert. de via facti cap. 1.* Regalia transeuntia exerceri quidem aduersus externos, minime vero extra territorium. Cujus asserti veritas & perspicuitas satis probata est, quemadmodum omnia Magni hujus Viri.

§. XVI.

Et quidem nescio, an operæ me facturum pretium, alii iudicaturi sint, si diutius huic probationi in-

Confirmatio
pro distinctio-
ne territoriorum

in-

insistere vellem. Suppetunt hic antiqua monu-
 menta, quæ ostendunt sine ulla læsione & usurpatione
 cuilibet sua relinquenda esse territoria: Ad instantiam
 Marchionis de Hochberg Rudolphus Imperator *anno*
1279. generalem edixit Sanctionem, ne quis qualiscun-
 que conditionis exstiterit, in alterius Comitis Comitatus
 castrum vel munitionem qualemcunque exstruere de-
 beat, vid. Limn. *in addit. ad lib. 4. cap. 8. pag. 633.* & in Co-
 mitatus Norimbergenfibus *anno 1295.* Adolphus Imperator
 statuit: Nulli licitum esse munitionem erigere de novo
 in Comitatu alicujus Comitis, nisi petita & obtenta ejus
 licentia, vid. *Constit. a Freher. edit: & Goldast. Tom. un.*
Constit. ad dict. ann. Porro, cum sub specie defensionis
 in Ecclesiasticorum ditionibus, seculares Principes
 quandoque jura summa usurpare, ibique munimenta
 erigere vellent, Fridericus Secundus in Conventu
 Francofurti habito *anno 1220.* in gratiam Episcoporum
 constituit, ut nulla ædificia castra videlicet seu Civitates
 in fundis Ecclesiarum construantur, seu occasione Advocat-
 iæ, vel alio quocunque prætextu, & si qua forte con-
 structa essent contra voluntatem eorum, quibus fundi
 attinent, diruantur regia potestate. Quæ Constitutio extat
 apud Dn. Schilterum *Jure Publ. Tom. 2. tit. 15. n. 7. pag. m. 113.*
 & apud Brower. *lib. 15. Annal. Trevir. ad ann. 1220.* Quemad-
 modum & hujus rei vestigia atque testimonia passim in
 juribus illis veteribus deprehenduntur. In utroque nam-
 que Speculo Svevico & Saxonico inculcatur, quod sine
 Comitis & supremi Judicis cujuslibet provincie consen-
 su, ohne des Land-Richters Urlaub nullibi oppida vel
 castra muniri debeant, vid. *Specul. Svevic. cap. 234. & seq.*
 & *Specul. Saxon. lib. 3. art. 66.* Verum & hodie sine talibus
 con-

Constitutionibus res expedita est, ubi territoria quisque sua possidet distincta, & jura, quæ exinde & ratione Superioritatis competunt, summa cum cura & sollicitudine custodiuntur; promittit insuper Imperator, se curaturum, ne quis in juribus suis violetur, ita, ut nemo aliquid tentandi in ditione vicini, sibi facile in animum inducturus sit.

§. XVII.

Prætermittere tamen non possum, quin data occasione hic interferam modum, quo Ludovicus II. (a Sala fluvio, vel a saliendo Salius dictus) Landgravius Thuringiæ impedimentum hocce evitare voluit, & evitavit. Cum enim in venatione, amoenitate cujusdam loci, qui spectabat ad Dominum de Franckenstein, caperetur, & non videret, qua ratione, quaque specie juris in loco illo castrum exstruere posset, hoc consilii cepit. Noctu per quosdam suorum Ministrorum aliquam partem terræ, ex sua finitima regione illuc transferri jusfit, atque ita in suo ædificare videri volebat. Inter ædificandum, cum ipsi a vero loci Domino lis moveretur, prompta aderat excusatio, quod in sua terra strueret; & ad veritatem & fidem faciendam, offerebat se, vel testibus vel jure jurando rem probare. Invenit vero duodecim equestris ordinis homines, qui cum eo, conscenso monte, enses suos in terram, quæ illuc congesta erat, figebant & jurabant, se in Landgraviæ terram suos condidisse gladios. Qua ratione etiam obtinuit jus quæsitum Landgravius, & arcem istam, quæ vocatur, Wartburgum, eo tempore scil. *an. 1050.* ædificando absolvit, vid. *Limn. Tom. 1. Addit. ad lib. 4. cap. 8. n. 238.* hæc referentem ex *Dress. Ifag. Hist. part. 5. pag. 338.* Quod factum, si ad exem-

Notatur factū
Ludovici Saliū.

D

pla

pla perversæ Jurisprudentiæ, vel negligentis Judicis, vel parum vigilantis & solliciti adversarii retuleris, vbiq; locum habere potest. Et nescio an (ut cum Plinio dicam *lib. 8. Epist. 18.*) ita decipere, pro moribus illorum temporum prudentia fuerit, vel an seculo isti, contra talia artificia, omnia beneficia juris, quibus ad talia advertenda quis uti potest, defuerint. Hodie si tale quid contingeret, quam lata & ampla tum differendi materia esset de bona fide, de fraude legi non facienda; quam commode & quanta cum laude ibi Juris Civilis & præcipuis JCTi Labeonis posset fieri mentio, qui talem casum fere multis seculis ante prospexisse & decidisse videtur in *lege 24. §. 2. ff. quibus modis ususfructus amittatur.* Ignorabantur hæc quidem isto seculo, & tempore isto quod jus civile obliuione sepulchrum in pulvere jacebat, talia usurpare quidem non licebat; nihilominus tamen commode hæc potuissent abesse, & quanta etiam illorum temporum simplicitas fuisse credatur, talem tamen facile licuisset advertere iniquitatem. Nostro seculo nemini talia usurpandi vellem esse autor; respuit namque ejusmodi artificia, & si ad artes quandoque recurrendum, subtiliores amat, quam illæ Ludovici Salii fuerunt.

§. XVIII.

An tempore
necessitatis in
alterius ditione
forralitium
erigere liceat?

Quoniam itaque regulariter semper in proprio solo, nunquam in alieno, nisi cum metu supervenientis prohibitionis struere vel ædificare liceat forralitium, video tamen afferri ab Autoribus passim, dictisque hisce addi talia, quæ prioris asserti limitationes esse possunt.

Com-

Communiter huc referri solet necessitas, magnum illud humanæ infelicitatis patrociniū, & commune subterfugium; quæ quoties in causis bellicis allegatur, specia- lius, nescio an & favorabilius nomen sortitur, & ap- pellatur *Raison de Guerre*. Illa necessitas multa ut palliare solet, & fere ea omnia excusare, quæ via facti fiunt & suscipiuntur, ita quoque adhibetur ad excusandam, exstructionem fortalitii in alieno territorio.

§. XIX

In eam inclinare & propendere sententiam, & necessi- tati favere videtur summus Grotius *lib. 2. cap. 2. §. 10.* ita ta- men, ut certis conditionibus & limitationibus hanc tempo- re necessitatis in alieno territorio ædificandi competētem circumscribat licentiam. Requirit, ut pium sit illud bel- lum, in quo id fieri debeat, ut non imaginarium, sed certum sit periculum, ne hostis eum locum invadat, & inde irreparabilia damna det: ut nihil sumatur, quod non ad cautionem sit necessarium, puta nudi loci cu- stodia, relicta domino jurisdictione & fructibus; tan- dem, ut fiat animo reddendæ custodiæ, simulatque ne- cessitas illa cessaverit. Quæ cautiones, quam multipli- ces, quam variæ etiam sint, non videntur tamen Pu- fendorfio sufficere, qui insuper alias adjicit, quas vide- re licet in opere *de Jure Nat. & Gent. lib. 2. cap. 6. §. 8. in fin.*

Quorum tamen uterque, Grotius scilicet & Pufen- dorfius satis circumspecte mihi locuti & egisse videntur. Nam si prioris illius omnes illas, quas enumeravi, li- mitationes conjunxeris, & præcipue si penitus intro- spexeris illa, quæ insuper addidit Pufendorfius, nescio an hi illustres Autores ullam aliquam veniam necessitati dederint, & an non potius omne jus prohibendi contra illum

illum, qui favore necessitatis in alterius territorio aliquid insoliti & indebiti agere velit, saluum esse & retinere voluerint. Collatio & penitior consideratio eorum locorum, ad quæ paulo ante digitum intendi, id facile docere potest.

§. XX.

Responso ad
exempla, quæ
opponi possunt,

Nihilominus verum est, haud raro tale quid contigisse, & tempore necessitatis impune cessisse exstructionem fortaliti in alieno territorio. Verum si recte memini, & quantum conjecturare licet, illa licentia maximam partem obtinuit in ejusmodi Principum & Statuum territorii, qui non adeo opibus & potentia valentes, non alios fœderibus junctos habuerunt, non justo exercitu instructi fuerunt, cujus auxilio id impedire potuerunt. Dicere hic possem, longe diversa inter se esse, facultatem impediendi, & jus prohibendi; ad alterum requiritur justus exercitus, potentiorum fœdera, ad hoc sufficit superioritas territorialis. Unum eorum omnibus afferere debemus, sed alterum nemini largiri possumus. Vel, si in potentiorum Principum ditionibus idem quandoque etiam factum exempla ostendunt, facile advertes, id vel humaniter concessum, vel prudenter dissimulatum, vel antea transactum, aut datis reversalibus cautum, ut simili necessitate ingruente, eodem jure in ipsorum terris gaudere debeant. Quæ omnia juri ipsorum nihil derogant, quod saluum ipsis manet, semper integrum, semperque usurpandum, quoties, posthabita humanitate, non intercedentibus patris vel aliis cautionibus isto uti volunt. Neque huc facit aliquid famosa & decantata illa necessitas, ejusque favor. Quæcunque enim illa sit necessitas, quæ alterum pre-

premit, illa meo me non privare potest jure, nec alterius necessitas mihi imponere potest necessitatem decedendi de meo jure & aliquid permittendi, ad quod jure obstrictus non sum. Namque alleganti suam necessitatem semper regerere & opponere quis potest suum jus. Imminet vicino periculum, hostibus urgetur, nulla salus fere superest, nisi in vicini terras se recipiat; bello implicitus invasionem & hostem meruit, ab omni parte suæ regionis tutus, & sola vicinia hosti ad invasionem & irruptionem facilis & commoda esse potest. Sit ita, hæc tamen omnia meo me excludere nequeunt jure, si id usurpare constanter insistere vellem. Valent quidem hæc, ut veniam facilius, si precatur, impetret, minime vero, ut inde aliquid sibi jure debere, asserere possit.

§. XXI.

Nec est, ut humanitatis quis nos admoneat. Sane lex humanitatis omnes obligat, ita ut alteri prodesse cum animi voluptate & jucunditate debeamus; eousque tamen non stringit, ut per officia exhibenda nostram nobismet ipsis conciliemus perniciem & alios adjuvando proprium incurramus damnum. Quis enim ignorat, quanto periculo se exponant, qui in suis terris tale quid admittunt. Etenim si talia petenti vicinus arctiori amicitia vel fœdere junctus sit, sine omni difficultate vi fœderis interdum ad hoc patiendum obstrictus est, vel si desuper nihil in legibus fœderum cautum, aliquando partem periculi lubens in gratiam fœderati suscipit, qui casus extra controuersiam positus huc non spectat. At si vtrique dimicantium æque amicus sit, si neutras

Argumentum
ex capite hu-
manitatis.

partes amplexus fuerit, non temere nec sine periculo offensionis illud uni concedendum, nisi alterius invidiam incurrere, ejusque querelas audire velit, quod alteri majores favoris partes largiatur. Accedit, quod cum plerumque loci limitanei, qui in tali occasione ad munitionem exiguntur, eum in finem adhibeantur, ut hostibus accessus difficilior reddatur, vel ut ipso ingruente, receptaculum, quo tuto confugere possit, habeat; quis vero non advertit, quantum exinde periculum imminere & sequi possit, cum tali facto plerumque belli arena mutari soleat, ita ut non solum hostem in terras nostras trahamus, sed illuc omnia incommoda & calamitates belli, rivi instar & torrentis derivemus. In communi itaque periculo si integrum est, ut quisque fortunæ suæ habeat rationem, nemini invidendum, si custodiendo jure suo (ut ut cum alterius incommodo conjunctum sit) periculum a se avertat. Habeo in hisce præeuntem Puffendorfium, qui *lib. 2. de Jure Nat. & Gentium cap. 6. §. 8. in fin.* eadem discrimina referre non prætermisit, & merentur hic locum quoque verba Bœcleri *ad lib. 2. cap. 2. Grotij*, utpote apprime huc facientia, & quæ in compendio continent omnia, quæ ulteriorem occasionem multa adhuc circa hanc quæstionem cumulandi, possent suppeditare. *Ex usu, inquit omnium seculorum, & populorum constat, neminem putare, se teneri ad permittendum alteri, periculum ab hoste timenti, occupationem loci aut arcis suæ, si impedire possit.*

§. XXII.

Modi aliqui licite extruendi

Id vero extra omnem dubitationem mihi positum videtur, quod extero jus in alterius territorio extruendi

di munimentum competat, si vel per leges compositi
 foederis id cum vicino transactum, vel per pacta bellica
 aut pacificationes, talem sibi acquisiverit facultatem. Sæ-
 pe mutuo inter se conveniunt Principes, ut, necessitate
 belli ingruente, invicem alter alterius loca munita
 occupandi, vel alia muniendi jus habere debeat. Nec
 minus frequens est, quod in pacificationibus fieri vide-
 mus, ut victor, quando feriæ bellicis calamitatibus in-
 dicendæ, inter alias pacis leges, & hanc stipuletur,
 sibi jus debere esse in alterius ditione locum unum vel al-
 terum occupandi & munitione firmandi. Quibus in ca-
 sibus si super hisce & similibus juribus cautum, & pa-
 ctis quid promissum est, nullum dubium est, quin & in al-
 terius territorio, jura illa per pacta vel pacificationem ac-
 quisita, exercere valeat acquirens. Ut ut enim regulariter
 id admittere non teneatur vicinus, pacta tamen, quæ
 semel invicem inita sunt, faciunt & sufficiunt ad aliquid
 detrahendum de ordinaria ipsi competente facultate pro-
 hibendi, quamdiu non ab illis semel conclusis pactio-
 nibus recessum est; & si locutionibus in Jure privatorum
 consuetis id efferre velimus, non incongruum videtur si
 dixero, unius territorium eo in casu alteri quasi servire,
 idemque esse ac si privatus in alterius prædio sibi aliquam
 acquisivit servitutem.

in alterius ter-
 ritorio

§. XXIII.

Data occasione, quædam pactorum injecta fuit,
 mentio in §. præcedenti. Illa vero materia merito sibi
 hic locum vendicat & non inter postrema hujus Tracta-
 tionis capita referenda, cum ex pactis, æquale jus pro-
 hibendi

De jure prohi-
 bendi ex pa-
 ctis.

hibendi nanciscamur, quam ex aliis modis obligatoriis, etiam firmissimis. Sciendum vero, quod illa distinctio, qua pacta æqualia ab inæqualibus dispeiscuntur, (cujus distinctio commodam usurpationem in variis exemplis deduxit Grotius *lib. 2. cap. 15. §. 6. & 7.*) commode retineri nobisq; in servire possit, cum ex æqualibus juxta ac inæqualibus recte jus prohibendi acquirere possimus. Æqualia dixeris pacta, quæ utrinq; eodem modo se habent; ex quibus quænam sine inæqualia, inquit Grotius loco citato, facile est intelligi, ea scilicet quibus unus ad aliquid agendum vel patiendum se obstringit, reservante sibi altero omnem libertatem antea competentem & debitam. Variis exemplis hanc divisionem explicandi & illustrandi operam sibi iam sumpsit Grotius; ex quibus illa nobis tantum diligenda sunt, quæ præsentim commode inservire possunt materiæ. Ad æqualia pacta, quibus jus prohibendi invicem habent paciscentes, recte retuleris, si uterque paciscentium promissit, ut ne in confinio alterius, alter arces, munitas habeat, cujus exemplum extare indicat Gronovius *in Not. ad loc. cit. Grot.* apud Procopium *Perficorum I.* & apud Tacitum *lib. 4. Hist. c. 64.* Tencteri per legatos suos ad Agrippinenses sic loquuntur: *ut amicitia societasque nostra in æternum rata sint, postulamus à vobis, ut muros Coloniae, servitii munimenta detrahatis.* Ad inæqualia spectant, si quis cum altero conveniat, ut certa munimenta, cum promissione illa nunquam reedificandi destruat; vel si cum ipso paciscatur, ut certos intra terminos plane nulla exstruat, qualia pacta non tantum inter victores & victos, sed & inter potentiores & impotentiores, etiam qui bello inter se experti non sunt, intercedere, idem docet Grotius, & hujus generis pacta,

ta, quibus alii se jure exstruendi abdicant, & per quæ alii ad demoliendum tenentur, in rebus humanis dari, dubitare non sinunt infinita vetera & quotidiana nova, quæ omnium oculis & mentibus obverfantur exempla. Apud Livium leguntur Romani omnibus cis Iberum Hispanis initio arma, mox munitiones ademisse, quod ipsi adeo ægre passii sunt, ut multi mortem sibimet ipsis asciverint, nullam vitam rati sine armis esse, vid. *Liv. lib. 34. Hist. c. 17.* Ita quoque actum cum Lacedæmoniis, quibus Achæi imperarunt, ut muros diruerent, qui ut idem Livius inquit, nihil obedi-entius fecere, quam muros dejicere, *lib. 38. Hist. cap. 34.* Hisce & similibus legitime initis pactis, iisque salvis exstantibus, si unus ab illis recedere & conventionibus initis contravenire velit, quin alteri summo jure facultas prohibendi competat, nullum est dubium, idque prolixius ostendere supervacaneum esset.

§. XXIV.

An vero, pactis cum hoste induciis, si adversarius, pendentibus illis, muros & munimenta reficiat vel exstruat, alter de eo conqueri, & jure id prohibere possit, quaestio est? Regulariter muros reficere licitum esse, cum per inducias, feriæ tantum omnis hostilitatis fiant, & refectio murorum, munitionumque exstructio nihil hostile in se contineant, asserit Grotius *lib. 3. cap. 21. §. 7.* graviter ramen addit, nisi quid specialius convenerit. Prætermittere vero nequeo, quin hic exemplum ex recentiori historia illustre & notatu dignissimum interferam, scilicet de cœpta apud Trarbacum munitione vulgo *Mont Royal.* quam Rex Gallia, pactis cū Imperatore induciis, an. 1687. suscipiebat.

E

Lo-

Quid tempore
induciarum li-
ceat?

Locupletissimus rei gestæ Autor est Pufendorfius *lib. 19. §. 56. & seqq. de Rebus Brandenburg.* qui nihil quod ad intellectum controversiæ exponendum, ad jura, quibus utraque pars Imperator & Rex Galliæ nitebantur, pertinere potest, omisit. Habentur ibi fundamenta Juris Gentium, ad quæ provocant, induciarum leges, in quas conventum erat; brevi, omnia ibi extant rerum momenta, quæ referre mihi prolixum, aliis vero ibi quærere & haurire forsan jucundum erit.

§. XXV.

Jus prohibendi
competit ex
privilegio.

Exempla Civi-
tatum, quæ
gaudent jure
prohibendi ex
privilegio.

Ulterius progrediens inveno, quosdam esse, quibus jus prohibendi exstructionem, etiam ex privilegio competit. Talia privilegia, facultatem prohibendi continentia, haud infrequentia fuisse, historiarum monumenta abunde loquuntur. Archiepiscopo Trevirensi ejusmodi privilegium concessit Carol. IV. in charta de anno 1376. apud Kyriand. *in Annal. August. Trevir. part 15. pag. 160.* Pariterque Ludovicus Bavarus anno 1332. apud Brower. *lib. 17. Annal. Trevir.* vetuit, ne castra, munitiones, propugnacula à quoquam infra leucam à feudo Archiepiscopi Trevirensis aut Ecclesiæ, invitis Dominis, attollantur vel ponantur vid. Celeberrimus Dn. Hertius *Dissert. de Superior. Territor. in not. ad §. 19. pag. 233. in calce pag.* Eminent talibus privilegiis quoque maxime quædam Civitates Imperii, quæ cum etiam jure Superioritatis gaudeant, & ex ea, summo jure prohibitionem, si forsan in ipsarum præjudicium quid exstruatur, instituere possint, insuper tamen singularibus privilegiis nonnullis prospectum & indultum est, ne intra certum in privilegiis præscriptum

ptum terminum, à vicinis munimenta erigantur, idque vocari solet Germanice die *Bann-Weile*. Tali favore mactatæ sunt multæ, quæ passim ab Autoribus Juris publici referuntur. Inter alias quamplurimas nobis nominanda est Spira, quæ id privilegium *anno 1349.* à Carolo IV. propter varia merita & utiliter præstita servitia (vel ut privilegii verba sonant) *wegen getreuer Dienste/ den dieselben Bürger diet und mit grossen Kosten gethan haben / und noch ferner thun mögen /* impetravit, scilicet, ut intra tria milliaria nemo vicinorum fortalitium exstruat; quod ipsis postmodum à Sigismundo confirmatum, & utrumque apud Limn. extat; *vid. lib. 7. cap. 47. n. 8. & seqq.* Norimberga si quæ à Carolo IV. consecuta; ne quis scil. clerici vel secularis ordinis ipsorum vicinia loca quædam muniret; quanquam privilegium istud non ultra unum se extendat milliare, pro ut videre licet apud Limn. *lib. 7. cap. 36. n. 27.* & apud Goldastum *Part. 2. Reichs-Sagungen.* Pertinent huc & aliæ scil. Colonia Agrippina, Francofurtum ad Mœnum, Friedberga & aliæ plurimæ, de quibus singulis suis locis & titulis videatur Limn. *Jur. publ. lib. 7. cap. 11. n. 19. cap. 17. n. 17. cap. 18. n. 8.* ubi privilegiorum formulas, in quibus multa alia notatu digna occurrunt, quæque hic transcribere non vacat, videre licet. Quid Ciuitati Magdeburgensi hoc casu juris competat, cognosci potest ex *Instrum. Pac. Artic. 11. §. 8.*

§. XXVI.

Nullum equidem est dubium, quin hæc singularia privilegia ipsis sufficiant & animum addere possint ad instituen-

dam
Quid hodie ista privilegia valent?

dam prohibitionem contra illos, qui, posthabitis privilegiis, in vicinia admovere fortalitia cupiunt, quinimo id factum esse testes sunt Kyllingerus de *Ganerbinatu dist. 4. n. 167.* & Knipschild de *privilegiis Civit. lib. 2. c. 22. n. 100.* Hodie an tale quid modo allegatis conatibus simile tentaturæ sint vix scio, imo maxime dubito, cum privilegiis & juribus ditissimæ, facultatibus vero exequendi admodum modicæ sint. Et in ipsis obtinere quoque credo distinctionem superius datam inter jus prohibendi, & facultatem impediendi, quorum uno gaudere, altero destitui mihi videntur. Suspicio enim, plerisque, præter privilegia ista summis laboribus quæsitæ, & sumis curis custodita, parum virium superesse. Equidem cum in ferali illo & diurno tricennali bello, hisce ipsorum privilegiis varie detractum erat, illæ in Tractatibus pacis quoque, de redintegrandis suis juribus, merito sollicitæ erant. Sed cum ibi comparerent, & ipsarum placita ab Argentinensi cæterarum curiarum Senatoribus recitata essent, illa ex urbium stylo (inquit Autor Historiæ pacis Westphalicæ) prolixis querelis molesta, eoque præsertim nomine utriusque Religionis Electoribus Principibusque improbata, quod non novis tantum in Procerum terris munimentis exstruendis, præsidiove firmandis interdici, sed & post Annum M. DC. XIIX. ædificata & vel subditorum immunitati, vel securitati vicinorum infesta suspectave demolienda statuerant; indignantibus urbicorum arrogantia Principibus, vile putantibus, leges à civitatibus accipere, quas obsequio factas, in aliquam Imperii societatem ex benignitate adsciverint. Illud præterea objurgatione dignum visum, (adversus factis jam ferme urbium legatis cæterorum convicia, nimia & incongrua status dignitati

tati patientia audire) quod Anseaticas civitates Collegio suo adlegarant, excusante id Argentinensi, neque ad Principum, quibus urbes istæ regnentur, præjudicium id pertinere, neque aliis contra munimentorum minas injuriasque prospectum voluisse, asseverante, quæ quorum timori id dari, ex privilegiorum aut pactorum formulis conveniat, vid. Dn. Pfanner *Hist. pac. Westph. lib. 3. §. 52. pag. m. 296.* Quæ eo magis retulisse necessarium fuit, ut cuilibet judicare & pensitare integrum sit, quantum penes civitates istas ex privilegiis adhuc resideat. Per nostram Decisionem juri ipsorum nihil decedat, facultati vero & potentia nihil quoque accedet. Memores vero, nos hic non agere de facultate cum effectu impediendi, sed de jure prohibendi, illud ipsis omnino, salvum esse existimo; Et quanquam vi armata id tueri non valent, supersunt tamen secura remedia, & tam via juris periculum, quod sibi imminere vident à vicinis, quam auxilio Cæsaris avertere possunt. Is enim in sua Capitulatione quam sanctissime promisit, se curaturum, quo nemini Statutum ullum præjudicium ab aliis potentioribus accedat.

§. XXVII.

Inter materias vero Juris prohibendi, quæ huc spectant, & ad nostrum propositum referri possunt, forsitan nulla nec frequentior, nec difficilior controversia, est, nulla quæ majoribus motibus agitata, & frequentior belli causa fuit, quam quæ a vicinis contra vicinos ex capite æmulationis movetur. Pristina secula hujus veritatis sat tristia suppeditant exempla, & quæ nostra contigerunt memoria, haud rariora fuerunt. Sæpissime

De jure prohibendi propter æmulationem.

me media in pace bellum inde ortum, ex amicis facti inimici, ex sociis & vicinis evaserunt hostes. Factum nonnunquam, ut a quibus minime sperabamus, hanc ob causam passi fuerimus hostilia, & nova illa munimenta, quæ debebant esse auxilia securitatis, facta sæpe causa futuræ cladis, & in metum & opprobrium vicinorum cesserunt. Hinc strages, hinc regionum desolationes, & innumera belli incommoda orta & in Rempubl. in vecta. Operæ itaque pretium erit, hanc controversiam penitus introspicere. Quod dum facturus sum, id maxime credi velim, me ad nulla respexisse exempla, multo minus ac si de recentioribus illis, quæ in memoria omnium hærent, iudicium ferre, vel de iustitia istorum sententiam interponere velim. Ea enim menti meæ non insidet præsumptio, quasi iustitia actionum Principum cathedræ academicæ subjecta esse debeat, sed immunis ab omni tali suspitione, pro libertate academica, causa proposita, rationibus & momentis rerum allatis, iisque pensatis, alteri opinioni subscribere, æq; integrum mihi esse iudicavi, quam aliis adversam partem suscipere licet.

§. XXVIII.

In hac materia
ad Jus Civile
recurritur.

Quotiescunque vero unus vicinorum de altero queritur, quod in sui præiudicium, in sui invidiam novum munimentum exstruat, notæ sunt illæ formulæ & appellationes ex Jure Civili mutuata, ubi tales ad alterius æmulationem ædificare dicuntur. Huic ex Jure Civili mutuata formulæ, porro omnes illi attribuuntur effectus, quos passim Autores & Interpretes Juris Civi-

Civilis ipsi transcribere solent. In omnium ore versatur, vulgatum illud: in suo regulariter usq; ad cælum ædificare cuilibet integrum esse & licitum, mox tamen additur, quod id non debeat fieri in alterius æmulationem, hanc enim justam prohibendi suppeditare causam, vid. Autores passim *ad Tit. ff. de servitut. it. de Novo op. nunc.*

§. XXIX.

Locus quidem hic largissimum aperiret campum prolixè differendi & repetendi omnia illa, quæ operose Interpretes Juris Civilis hic circa materiam æmulationis cumulare solent; sed iis eo magis abstinere fas erit, quo commodius plerisque istis carere præsens carere potest institutum. Id vero scire interest quid sit æmulatio; cujus diversa aut Autores est Interpretatio. Sed quam discordes in illa definienda etiam sint Interpretes, plerique tamen in eo conveniunt, illum ædificare ad æmulationem, qui opus novum præter necessitatem suscipit, ex quo ipse ædificans nullam utilitatem, vicinus vero magnum damnum sentit; vel si quidem aliquam exinde percipiat utilitatem, illa tamen relata ad damnum & præjudicium vicini longe ab illo superetur, vid. Vasq. *lib. 6. controv. c. 58. n. 30.* Ex hisce fundamentis asserunt, omni jure competere vicino jus prohibendi, ne quid a vicino fortalitorum extruatur, & in hoc jure summam æquitatem conspicuam esse. Pertinent huc formulæ illæ, quibus magis odiosam reddere student illam extruentionem in vicinia: scil. per illam vicinis metum & terrorem incuti; per illam contra Constitutionem de pa-

Quid sit æmulatio?

ce publica peccari, per illam publicæ seditionis vel scandali ansam præberi, & quæ sunt similes. *Nulli in publicis*

§. XXX.

Quid de illis
sentiendum sit?

Equidem qui talia afferunt, hi mihi nihil dixisse videntur, & quam speciosa etiam, quamque æquitatis plena ipsorum videntur argumenta, quibus æmulationem prosequuntur, præsertim si in materia præsentis adhibeantur, fere tamen ausim affirmare, ipsa parum habere in recessu. Etenim qui scit, quantis impensis, quantis sumptibus hodie extruuntur fortalitia, quibus ferendis vix integræ provinciæ sufficiunt, ille facile quæque judicabit, talem casum, qualem ponunt, quo Princeps aliquis præter necessitatem & utilitatem fortaliticium extruat, esse ex raro contingentibus, vel ut alii loqui amant, esse plane non dabilem. Porro si dixeris, posse aliquam subesse ædificantis utilitatem & necessitatem, alterius tamen vicini præjudicium longe esse gravius; rehero, id argumentum præsupponere casum partim probatu difficillimum, imo impossibilem, partim si probari possit, inanem, ad quem tamen ista prohibitio sese non porrigit, & ad quem ideo quoque non extendenda. Repetere enim liceat, quod subinde ab Interpretibus Juris injicitur, probationem æmulationis esse difficillimam, eamque nunquam præsumi. Dicunt ipsi, alleganti æmulationem non statim credendum, quod quidem optime se habet. Etenim sunt quædam ingenia valde meticulosa, purantia id alium statim velle, quod possit, quæque colligant, eum qui nocere possit, statim quoque velle nocere. Sed hæc non sufficiunt, vanus-

nusque ille metus susque deque habetur ab ipsis Inter-
 pretibus Juris, qui allegationem quamcunque æmula-
 tionis non sufficere ad prohibitionem, communiter id-
 que recte asserunt, sed insuper requirunt, ut maxime
 in persona ædificantis, animus nocendi cum facto, ex
 quo æmulatio præsumenda, concurrat, quem animum
 nocendi, cum interne consistat, scire vellem, quo
 pacto probare velint? Semper enim diversa opinione
 factum pensitabunt exstruens & vicinus prohibens. Hic
 sibi ex illo novo opere grave imminere dicet da-
 mnum; ædificans se exinde magnam sperare utilitatem
 autumabit. Neque necesse est, ut illa utilitas & neces-
 sitas semper ante oculos posita esse debeant. Quemad-
 modum futurum est damnum, quod metuit, & de quo
 queritur vicinus, ita futura etiam esse potest utilitas,
 eaque sufficit, quam sperat exstruens. Provida cir-
 cumspeditione cuilibet opus est, qui salutis & securitati
 suarum provinciarum recte consulere vult, & tempe-
 stive cogitandum, ut in futurum ipsis bene sit. Vici-
 norum animum non semper penetrare licet; Consilia
 illa habentur pro optimis, quæ ignorat adversarius an-
 tequam facias, *Veget. de Re Militari lib. 3. cap. 26.* Pru-
 dentis & providi est, æque sperare ac timere. Magna
 imperia nunquam sunt otiosa. Neque talis expectan-
 da necessitas, qua, extrema jam imminere, animadver-
 timus, vel quando Hannibal jam est ante portas. Qui
 hodie amicitia & fœderibus nobis juncti, ab illis mox
 hostilia, & quæque adversa metuenda sunt; præcipue
 quando tales libere jactantur sententiæ: Deum hoc tem-
 pore, non amplius cum Principibus per Prophetas &
 somnia loqui; sed ubi commoda ardeat occasio, vicino
 suo

Hic sibi dicet
 damnum

Discursus cu-
 jusdam legati.

F

suo

suo damnum inferendi , ac fines suos proferendi , eam divinam vocationem habendam , vide talem sermonem apud Illustr. Pufendorfium *de Rebus Brandenburg. lib. 5. §. 2.* Isti vero vocationi Divinæ , si in tempore & tempestive quis prospiciat , quis hoc velit reprehendere ?

§. XXXI.

Hobbesii testi-
monium,

Locum hic merentur , quæ differit Hobbesius *de Cive cap. 13. §. 8.* quæque huc apprime faciunt : *Ad defensionem populi , inquit , requiritur , ut sint præmuniti. Præmuniti autem est , militibus , armis , classe , propugnaculis , antequam insit periculum , comparatis , & pecunia jam comportata instrui. Nam milites conscribere , arma conquirere post acceptam cladem , si non impossibile , saltem serum est. Similiter , propugnacula non ante locis opportunis constituere , quam fines invadantur , simile est rusticorum , ut dixit Demosthenes , qui ignari artis gladiatorie , ab una parte corporis ad aliam ictibus moniti , clypeos transferunt , & mox pag. seq. Rectores civitatum , ait , obligatos esse curare pro viribus , ne contingant mala ista , quæ metuunt ; hinc tempestive pecuniam colligere , milites legere , propugnacula edificare licitum esse , ista vero non facere , vel omittere , illicitum. H. I. Et quam misere actum esset , si Principes ad alterius arbitrium & utilitatem , libertatem suam omni jure sibi debitam , restringere , vel si actiones suas ad alterius vanum metum dirigere deberent. Mox , uno impetrato , malum illud non ibi consisteret , sed latius serperet ; Non minor metus est ab numerosissimo exercitu , & bene instructa militia ; forsan , uno impetrato , mox alterum persequi intenderet , & qui initio de impediendis munimentis egit ,*
mox

mox de abdicandis exercitiis forsitan sermonem faceret; Id vero res præjudicii maxime plena foret, si vicinus id exigat, ut alter potentior Princeps exercitum & militem suum, quæ æque ad ipsius vicini imbecillioris defensionem, quam oppressionem ali præsumi potest, dimittat.

§. XXXII.

Adeoque parum roboris in speciosa ista æquitate est, & si dicendum quod res est, major plerumque æmulatione & invidia est in prohibentibus, quam in ædificantibus. Ita enim cum ingeniis humanis comparatum est, ut plerumque aliorum actiones sibi reprehendendas sumant; & nescio quanta cum voluptate alteri imperare plerique velint. Invidere solent alii, illi maxime, qui soli rerum potiri gestiunt, si juxta se videant, qui æqualis sunt potestatis; alii vero id ægris inveniunt oculis, si juxta se id fieri vident, quod ipsi facere nequeunt, & si vicinum, quem paulo in æquo positum fuisse, recordantur, nova indies suæ domui potentia & felicitatis invehere incrementa, cum ipsi in pristinis subsistant, & à vicinis ultra progredientibus longe post relinquantur. Hinc oriuntur similitudines, exardescit invidia, cujus finis tandem est tristissimum odium. Quapropter, visis potioribus rationibus, quibus Aurores, adversarii uti solent, ex capite æmulationis non recte credo institui jus prohibendi. Quæ sententia, utut à plerisque divortium faciat, magis tamen conveniens est cum tranquillitate publica, salute & quiete Reipublicæ, quam si alteri subscriberem, quæ ex imaginario æmulationis vitio multos magnosque sæpe excitat motus. Exinde enim oriuntur bella, subinde novæ proveniunt

Major plerumque invidia in prohibentibus, quam extrucentibus.

lites, sopitæ recrudescunt; quibus incommodis omnibus commode caremus, si, remoto hoc æmulationis argumento, Principibus facultatem munimentorum erigendorum, naturaliter, & vi summi imperii ipsis competentem asseramus, & liberam, quocunque loco exercendam, tamdiu relinquamus, donec vel per convensionem vel per pacta huic naturali facultati renunciatum, vel derogatum est. Ne tamen, quæ hucusque a plerisque Juris Civilis Interpretibus de æmulatione scripta, tradita, & pro veris habita sunt, penitus falsitatis arguere, & versa velle videar, facile eorum, qui contra æmulationem verba faciunt, sententiæ subscribere possum; recteque semper propter æmulationem credo institui posse prohibitionem, quotiescunque talis casus existit, ubi ex nova munimenti exstructione, nulla exstruenti utilitas, sed vicino maximum præjudicium contingit, ubi ex novo illo opere, nulla unquam speranda defensio, sed animus alterum offendendi manifesto apparet.

§. XXXIII.

Argumenta
Alberici Gen-
tilis,

Et hæc dixisse, sufficere posset, nisi tribus, quod adjunt verbis, mentionem facere decrevissem argumentorum, quibus adversarii, jus prohibendi ex æmulatione proveniens, defendere satagunt. Ex judicio & testimonio B. Domini Ziegleri *de juribus Majest. lib. 1. cap. 35. §. 11.* erudite hoc argumentum tractavit Albericus Gentilis *de jure belli lib. 3. cap. 21.* ita tamen, ut ex adversa magis steterit parte. Argumenta ejus recenset loco citato, eorumque præcipua capita summo indigitanda erunt digito. Vult Gentilis, non licere Principi arces ædificare in finibus

bus, quia id facere, idem foret, ac castra alienis ad-
 movere foribus, quod, ut in proprio solo fiat, id ta-
 men iniquum & injustum esse, cuius facile esse intelle-
 ctu. Reponit ad illud suas responsiones, quæ summa
 perspicuitate & exactitudine se commendant, Dn. Zieg-
 lerus; ostendendo, maximum hic in utroque interce-
 dere differentiam; ex admotione castrorum colligen-
 dam esse hostilitatem, & exstructionem fieri ad defen-
 sionem, regulariter præsumendum esse; Addit insuper,
 quamvis ex illis noceri possit, id tamen non prius suspi-
 candum, quam de animo invadendi constet, & quidem
 ea certitudine, quæ in morali materia locum habet,
 vid. Grot. *lib. 2. cap. 22. n. 5.* Principalis enim scopus est
 & castrorum & fortalitorum, ut fines regni tutos præ-
 stent, invasores arceant, hostes per illa morentur, ad
 quod præstandum alioquin maximus quandoque exercitus
 difficulter sufficit. Quam ob rem & Grotius, arces in finibus
 fractas, inter argumenta pacis fractæ tum demum refert,
 si non tuendi sed nocendi gratia exstructæ fuerint, vid. *lib. 3.*
de Jure Belli & pacis cap. 20. §. 40. n. 3. Succedunt alia ejusdem
 Gentilis argumenta; Urgetur æmulatio, urgentur,
 sanctiones civiles, quibus communiter illam profequi
 solent, præcipue *lex 3. ff. de operib. publ.* Verum cum illa
 admodum affinia sint his, quæ in superiori §. copiosius
 adduximus, illis repetendis & recensendis eo magis ab-
 stineo, ne dicta & acta denuo reassumere videar, præ-
 cipue cum ulteriori non indigeant disquisitione, post-
 quam judiciosissimus Jctus Zieglerus nihil, quod ad hanc
 materiam pertineret, omiserit, & ad illa Alberici Gen-
 tilis talia regesserit, quibus nec quid melius scribi, nec
 excogitari potest.

§. XXXIV.

Subditi non
gaudent iure
muniendi.

Hoc loco liceat quoque interponere materias, passim quondam ab Autoribus tractatas, quasque, quantum conjecturare licet, maxima pars eruditorum, hodie superfluas, & nulli dubitationi obnoxias judicabit. Inter illas primo loco ponere debeo quaestionem, an Principes habeant jus prohibendi, si subditi in suis agris, terris & ditioribus munimenta erigere velint? Abstinentem ab hujusmodi controversiis, nisi quorundam exempla me ad id faciendum induxissent. Decisio interim & assertio mihi videtur facilis, & fundamentum hujus asserti non operose erit investigandum. Etenim hujus generis civibus in Republica, qui Parentes & obediētes sunt, hodie ad minimum obstat conditio sui status, & jure subjectionis a facultate & jure hoc muniendi exclusi sunt. Jus illud nemini usurpandum, nisi ad quem τὸ κύριον in Repub. spectat, ad quem pacis & belli arbitrium spectat; is vero est Princeps, nunquam subditi. Postquam enim in societatem civitatis coierunt, & securitatem suae salutis, Principis providae curae & voluntati submiserunt, recte Princeps adversus istos utitur jure prohibendi; nec juvat quocunque specioso nomine (dicere enim forsitan possent, quod Principem sublevare & suae propriae salutis consulere velint) sibi id jus usurpare velint. Corruunt itaque uno ictu argumenta illa omnia, quando dicunt, jus muniendi pertinere ad defensionem, id ex praescripto juris naturalis competere cuivis, nec a summis Principibus tolli vel adimi posse. Nil juvat, quando urgent, privatorum cuilibet, novum

vum opus facere, esse integrum, domum cuius esse tutissimum refugium, nemini vitio vertendum vel criminandum, si pro salute & securitate domus & familiae suae quid suscipiat. Etenim haec ornamenta nihil momenti habent, & vana isthaec est cantilena, quanta cum harmonia & consensu plerorumque Autorum, quamque frequenter etiam occinatur, postquam à naturali statu libertatis in Republ. diu multumque recessum est, & multum interfit, quando naturaliter cives & boni Patresfamilias rebus & securitati suae prospiciunt, & quando artificiosis & bellicis artibus se praemunire volunt.

§. XXXV.

Ex illis vero, qui privatis & subditis hoc jus transcribunt, est Nicolaus Boërius in *Decisionibus aureis Decif.* 320. ubi secum sentientes quosque sequitur, magno numero allegat Autores, quorum tamen memoria cum rationibus apud plerosque jam exolevit. Is ipse Boërius vero valde ridiculus est, quando in *eadem decif. n. 3.* Scholaribus, ut loquitur, male intentis, & his similibus, facultatem, in aëre, etiam in Hispania, aedificandi castra largitur; Qua cum Decisione, nescio an ullius inierit gratiam, quippe talia meditari & possidere non arguunt, facultatem aliquam, sed summam sapiunt stultitiam. Maximam vero fiduciam ponunt in *leg. 10. Cod. de aedificiis privat.* quam etiam ex omnibus argumentis Boërii, dignam iudicavit, ad quam doctas suas, ut modo videbimus, suppedicaret cogitationes D. Zieglerus. Ita vero in dicta lege Honorius & Theodosius Imperatores rescribunt. *Per provincias Mesopotamiam, Osdroenam, Euphratensem*

Notatur Nicolaus Boërius.

tensem, Syriam secundam, Phœniciam, Libanensem, Ciliciam secundam, utramque Armeniam, utramque Cappadociam, Pontum Polemoniacum, atque Hellespontum, ubi magis hoc desideratur, ceterasque Provincias cunctis volentibus permittitur murali ambitu fundos proprios seu loca sui Domini constituta vallare &c.

§. XXXVI.

Explicatio leg.
10. Cod. de adifi-
ficiis privat.

Quæ quidem lex multorum Interpretum industria excitavit & defatigavit, præcipue vero ad ipsam diluendam accessit Kyllingeri, & ut modo dixi, Ziegleri studium, cujus utriusque explicatio singularis est & diversa. Jacobi Werneri Kyllingeri explicationem, quam proponit *Tract. de Ganerbinatu disc. 4. n. 123.* edoctus sum ex *Limn. Lib. 4. cap. 8. n. 234.* eoque illa videtur collimare, quod sanctio *legis 10. Cod. de adific. privat.* specialis, & quod beneficium muniendi, in illa lege permissum, non cuivis, sed illis, qui isto indigent, tribuendum sit. Putat namque, muralem illum, de quo in d. l. mentio fit, ambitum, eum in finem concessum esse, ut aquarum effluxus & inundatio ab agris & frugibus arceatur, omnes quippe provincias, quæ in sæpe memorata *lege 10.* enumerantur, vel mare ipsum vel majora flumina, à quibus aquationes autumnii nascentis metuendæ, & ubi fluctus effusi stagnare solent, vicina habere. Explicationem hanc non probat Zieglerus *lib. 1. cap. 35. de Juribus Majest. §. 7.* sed rejecta, propter varias rationes, opinione Kyllingeri, aliam substituit, quæ nemini non placere debet. Rem ab initio paulo altius repetit, & occasionem rescripto huic, in *leg. 10. pro-*

posito, dedisse existimat, quod latrones & grassatores dictas provincias rapinis, invasionibus, & devastationibus admodum vexarint. Scilicet, propter malefarios istos homines leges variæ latæ sunt, & inter alias, ad reprimendam istam malitiam & compescendam ferventem hancce latronum insaniam, defensoribus civitatum, cura & securitas provinciarum ab Imperatoribus Theodosio & Arcadio permissa vid. *l. 6. C. de defens. Civit.* Subsecuti mox sunt Irenarchæ, qui eandem cum defensoribus civitatum curam gerebant. Et ipsis vel non sufficientibus, vel remotis vid. *l. un. Cod. Theod. de Irenarch.* forsan quod tales esse definerent, quales esse deberent scil. defensores Civitatum vid. *leg. 5. Cod. de Defens. Civitat.* facultas data, & permissum est ab Imperatoribus, ut quisque Civium prædio suo securitatem, muro aliquo compararet; maxime vero illa licentia data certis, in *d. l. 10. enumeratis provinciis*, utpote quæ maxime ejusmodi incurSIONIBUS à malefariatis hominibus afflictæ erant, vid. Ziegler. *de Jur. Majest. lib. 1. cap. 35. §. 6.*

§. XXXVII.

Equidem si dicendum, quod sentio, Legem illam non multum moror, & quæ hucusque prolixè scripta, eum in finem adducta sunt, ne quid eorum laudi decedat, qui pro bona causa verba fecerunt; partim etiam, ne earum legum contemptor videar, quarum cultor sum, & ut illi, qui subinde ex armamentario Justinianæarum legum rationes depromunt, sciant, quid ad hanc responderi possit legem. Alioquin ex legibus

Judicium de
argumento ex
leg. 10. defum-
pro.

G

illis

illis perquam vetustis circa muniendi jus in Cappadocia vel Mesopotamia, latis, judicare velle de nostris temporibus, æque impertinens credo, ac si ex Vegetio vel alio antiquo Autore, modum muniendi, vel regulas hodiernis Architectis militaribus, vel Ingeniariis, ut vocant, dare quis vellet. Interim ingenue fateor, quod tantis hic non opus esse credam ambagibus; & plerique Interpretum juris, similes mihi videntur pictoribus & Poëtis, cum quibus isti æquam & æqualem sibi sumunt fingendi potestatem. Nam, casus talis, ad quem operosi hi labores & Decisiones hæc aureæ applicandæ, vix dabilis est; Adeoque inter memorabilia, & raro contingentia retuleris, quod habet Dn. Ziegler. *de Jur. Maj. lib. 1. cap. 35. §. 8.* de Fouqueto, quod inter alias causas, propter quas, Rex Galliarum huncce opum suarum primum administratorem ex felicitatis summæ culmine & fastigio dejectum voluit, etiam illa fuerit, quod fortalium exstruxerit. Etenim qui novit, quantis sumtibus opus sit ad munienda loca, & quantis cum difficultatibus junctum sit, si quando ad restauranda vetera castella, Princeps Provinciarum Statibus & singulis civibus collectas imperat, is mox intelliget, privatum quemque prudentem non facile tale quid faciendum sibi in animum inducturum esse, cui suæ opes & facultates non sufficiunt. Quocirca, si ex superioribus repetierimus, jus belli, cujus annexum est jus muniendi, ad solos Principes pertinere, qui inter jura Majestatis id merito collocant, si pensaverimus, quanta cum cura & sollicitudine hæc jura a summis Imperantibus, custodiri soleant, ita ut ab æqualibus ista violari non patiantur, intellectu facillimum est, quid sperandum subditis, si

est munitio
re omniaque
-milit. etc.

in hisce animos Principum offendere, & sibi jus muniendi asserere velint, quod nunquam sine suspitione seditionis fieri potest.

§. XXXVIII.

Et idem illud, quod hactenus de singulis subditis & privatis assertum, obtinere quoque credo in universitate, scilicet, quod omni jure Princeps eam ab exstructione fortalitorum, per suam prohibitionem removere possit. Putant quidem Autores, aliquid hic intercedere diversitatis inter universitatem & singulos subditos. Eam multos comprehendere privatos, & majora habere privilegia, quam singuli in ea. Quam ob causam Glossa ad leg. 9. ff. de R. D. & in leg. 3. ff. de operib. publ. universitati hoc jus transcribit; eamque sequuntur Rolandus à Valle *consil. 84. n. 9.* Caspar Klockius de *Contrib. cap. 9. n. 24.* aliique quos videre licet apud B. D. Zieglerum de *Jurib. Majestat. lib. 1. cap. 35. §. 9.* ubi causam prohibitionis in dicta lege 3. expressam, æque ad universitatem, ac ad singulos pertinere ostendit. Id certe negari non potest, tam ex universitatis, quam singulorum ædificiis, materiam seditionum præberi posse, imo majus periculum imminere ab universis, quam à singulis. Interim credo, hunc casum, quo universitas munitiones erigere vult, æque raro contingentem esse, ac illum, quem superiori paragrapho tetigi, ita ut in talibus quæstionibus, nec styli nec ingenii acumen exercere, operæ pretium existimem. Id tamen verum est, quod per universitatem nihil ipsis accedat, nihilque detrahatur juri subjectionis; quod juris in singulis obtinet,

An Universitati
comperat
jus muniendi?

idem valere puto in persona hac mystica, nisi pactis vel privilegiis ipsis quid speciale indultum sit. Singuli sunt subditi Principis, iidem manent universi; & quam diu tales sunt, horum jurium nihil sibi vindicare possunt, nullaque omnino, in istis juribus usurpandis, ipsis competit facultas.

§. XXXIX.

An jus civitatis
conferat jus
muniendi?

Contigit quandoque, & nostra quoque vidit ætas, Principes quædam loca, vel propter opportunitatem negotiationis, vel amœnitatem, aliasque innumeras causas, ex numero vicorum exemisse, & jure civitatis donasse; Suppeditat hujus generis multa exempla Dn. Schwederus in *Jure publ. Part. Special. Sect. 1. cap. 18. n. 4.* & annis proximis, eadem consilia in patria agitata, memini, de partibus quibusdam civitati Regiomontanæ adjacentibus, vulgo die *Freyheiten*, jure Civitatis a Potentissimo Rege donandis. An itaque, concessio jure civitatis, insimul jus muniendi concessum, vel an Principes sibi id reservasse, adeoque jus prohibendi saluum retinuisse existimandi sint, quæstionis est? Quod dum asserendum credo, dubia quædam, quæ hic subnata, paucis erunt tangenda.

§. XL.

Rationes affir-
mantes.

Initio videtur, jus muniendi essentiale requisitum civitatis esse; nam qui differentias vicorum & civitatum investigare volunt, utut discordes plerique invicem sint, in eo tamen unanimes conspirant, vicum esse lo-
cum

cum nullis munitiōibus instructum vel circumdatum, urbem vero iis gaudere debere. Hinc & factum, quod amœnissimus locus, Haga Comitum, commune illud peregrinantium desiderium & receptaculum, utut nulli reliquarum Hollandiæ civitatum, ædificiorum amplitudine & magnificentia, atque vivendi commoditatibus cedat, destitutus tamen munimentis, parum honorificum id nomen magni pagi acceperit, idemque, cum hucusque pristinam infortiorum suorum simplicitatem retinuerit, adhuc trahat. Insuper quod istam vicorum & civitatum differentiam multum adjuvare videtur, originem civitatum considerantes, vix aliquam constitutam & erectam sine munimentis deprehendemus. Tales fuisse, quæ apud Venedos trans Istrum ac Rhenum exstructæ, testis est Conringius *Exerc. Acad. 3. §. 29.* Illas, quæ sub Carolingis in Germania extiterunt, maximam partem munitas fuisse tradit, ejusque tanquam rei penitus non novæ meminit Ditm. Chron. *lib. 1. Maibom. tom. I. Rer. Germ. fol. 282.* Quam sententiam passim suo calculo approbant Autores; idemque facit Illust. Dn. Coccejus in *Juris publ. prudentia cap. 17. §. 1.* ubi breviter injicit, civitatis requisitum esse, non quidem ut muris cincta sit, sed ut jus muniendi habeat, propter *legem 239. §. 7. ff. de Verbor. Signific.* Breviter adeo communis hæc est opinio, ut fere in proverbium abierit. Forsan namque huc pertinet, quod communiter dicitur:

Bürger und Baur /
scheidet nichts denn die Maur.

§. XLI.

Verum, quam speciosa & verosimilia etiam hæc Responsio ad
sint, vix tamen aliquid subest, quod priori assertioni obes- precedentia,

se possit. Nam, utut negare non aſſim, plerasque civitates olim muris circumdatas fuiſſe, cum & civitates Germaniæ id doceant, quæ ſingulæ ſuos habent muros, quam adeſi etiam vetuſtate, quamque ruinoſi ſint; nihilominus probatu difficillimum eſt, omnes ab initio tales fuiſſe, & eandem, quam hodie videmus, munitionum præ ſe tuliſſe faciem. Maxime probabile eſt, initio poſtquam in civitates coiverunt, in ſumma ſua paupertate, homines naturalibus ſubſidiis & præſidiis utrunque fuiſſe contentos, & poſtmodum demum tractu temporis, accedente opum & divitiarum amplitudine, quæ quidem hoſtes allicere ſolent, majori artificio arti muniendi incubuiſſe credibile eſt. Neque hoc facile ſupremi Principes impedierunt, cum de perpetuo & numeroſo milite, ejuſque utilitate nondum edocti, haud ægre ferebant animo, ſi ſuæ quiſque invigilaret ſaluti & ſecuritati. Quanquam, neque hoc prætereundum, quod non adeo expeditum eſt, annon libertatem ſuas civitates muniendi, à ſummis Imperantibus impetrare debuerint? Præterea in eo omnis cardo verſatur, an munitio requiſitum ita neceſſarium fuerit, ut ſine mœnibus & ſine munimentis civitas conſiſtere non potuerit, quod poſterius mihi perſuadere nequeo. Non eſt Sparta lapidibus circumdata, dicitur apud Senecam *lib. Suaſor. Suaſ. 2.* & ibi muros habet, ubi non habet; & quod Pompejus dicebat: *Non eſt in parietibus Reſpubl.* idem, paucis mutatis, ita efferimus: non eſt in mœnibus & muris civitas. Exemplum poteſt eſſe Carthago, quam cum everſam irent Romani (quorum cavillationem jam plurimi reprehenderunt) everſis mœnibus, ſalvam ipſis eſſe civitatem, jura, privilegia, & immunitates aſſerebant; adeoque ut in tranſitu dicam, male philoſophatur Modestiſtus *in leg. 21. ff. quibus modis uſus fruct. toll. aſſerens*, Carthaginæ dele-

deleta, usum fructum cessare legatum, quo tamen non mœnia vel muri, sed cives & incolæ utuntur & fruuntur: Messalinorum muri licet diruti essent, saluum tamen ipsi habebant jus civitatis, & ita contra Lacedæmonios, aliter sentientes judicatum fuisse, ex Plutarcho in Agefilao refert Grot. *lib. 2. cap. 9. §. 7.*

§. XLII.

Nec operæ pretium est, in solis antiquis exemplis, quibus Politicorum libri referti sunt, diutius commorari, cum quotidie idem fieri videamus. Quotusquisque enim ignorat, in omnibus fere pacificationibus, inter belligerantes conveniri, ut quorundam locorum destruantur munimenta, quibus tamen de jure civitatis nihil decedit; & quod civitates sine his requisitis salvæ subsistere possint, docent Metropoles Galliæ & Angliæ. Quinimo, in Germania, multis locis, jus civitatis longe antiquius fuisse jure muniendi, quod subsequenti demum tempore, certo privilegio concessum est, liquido constat. Francofurtum ad Mœnum diu juribus civitatis gaudebat, cum demum jus muniendi ipsi ab Imperatore Ludovico *anno 1333.* & à Friederico *anno 1470.* concessum fuerit, vid. *Limn. jur. publ. lib. 7. cap. 17. n. 16. & 18.* Quæ omnia & singula quorsum colliment, jam intelligi potest, scil. quod civitas optime consistere possit, & plurimæ constiterint, nullis licet mœnibus instructæ sint. Quibus positis, cum natura civitatum nec muros vel mœnia requirat, neque civitates Municipales plura vel majora jura, quàm quæ gratiosa ipsis concessit liberalitas Principis, possidere vel sibi vindicare possint, cumque incolæ civitatum æque maneant subditi cum aliis, extra civitatem

Continuatio
priorum,

viven-

viventibus, jus muniendi sibi arrogare nequeunt, nisi privilegiis ipsis hæc facultas concessa; Ideoque Principes, omni tempore contra ciuitates, si forsan ex cupiditate & amore nova moliendi, muris & mœnibus se munire velint, jus prohibendi exercere posse, secure concludo.

CONCLUSIO.

Et hæc fuerunt, quæ in præsentî, Tuo, benevole Lector, favori, iudicio & censuræ submittere volui; bene gnarus, superesse adhuc multa capita, à præsentî Tractatione non aliena, quæque cum iucunditate & utilitate hic interferi potuissent, ea tamen non tam omitto, quam aliis relinquo, virtutis & prudentiæ esse iudicans, citius desinere, quam deficere. Ita finiens

DEO

PERSOLVO GLORIAM.

ERRATIS

TUAM

EXORO VENIAM.

Halle, Dön., 1703

ULB Halle

002 169 630

3

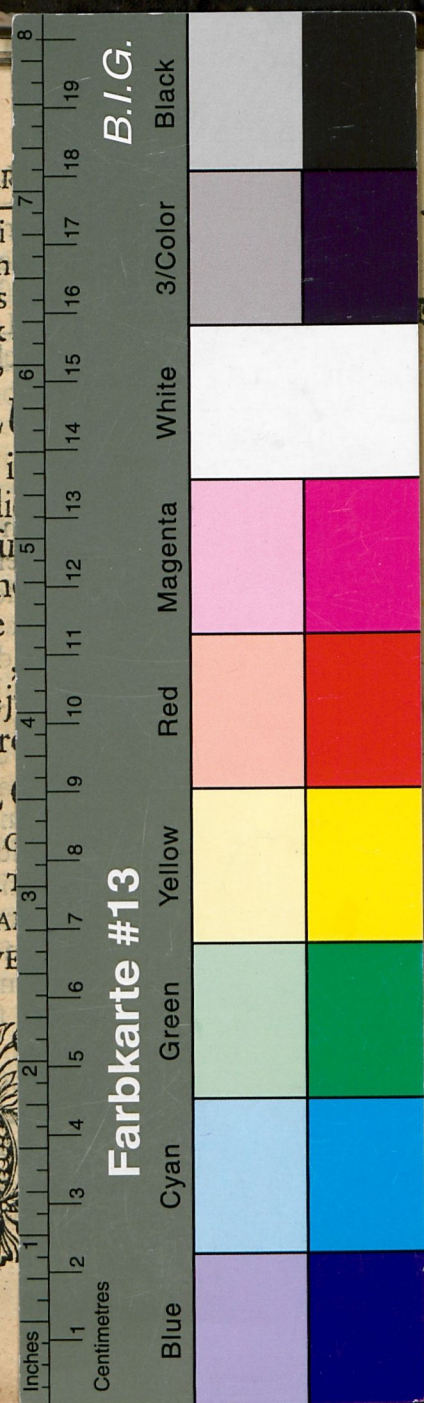

sb

785. 8
M 9
1703 256
DISSERTATIO

De

JURE PROHIBEND EXSTRUCTIONEM FORTALITIORVM.

QUAM,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSIAE, ELECTORATUS BRAN-
DENBURGICI ET RELIQUARUM PROVINCI-
ARUM HEREDE &c. &c.

SUB

PRÆSIDIO

DN. SAMUELIS STRYKII, Jcti.
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI REGIS BORUSSIAE
CONSILIARII INTIMI, &c.

PATRONI SUI COLENDISSIMI,

IN ACADEMIA FRIDERICIANA

Eruditorum examini proponit & defendet

Addiē 13 Nov. Anni M DCCIII.

AUTOR

FRIDERICUS CUPNER,
REGIOMONTANUS BORUSSUS.

HALÆ, Typis Orphanotrophii.